

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Pr. L. L. L.
J.

BROTT OCH STRAFF

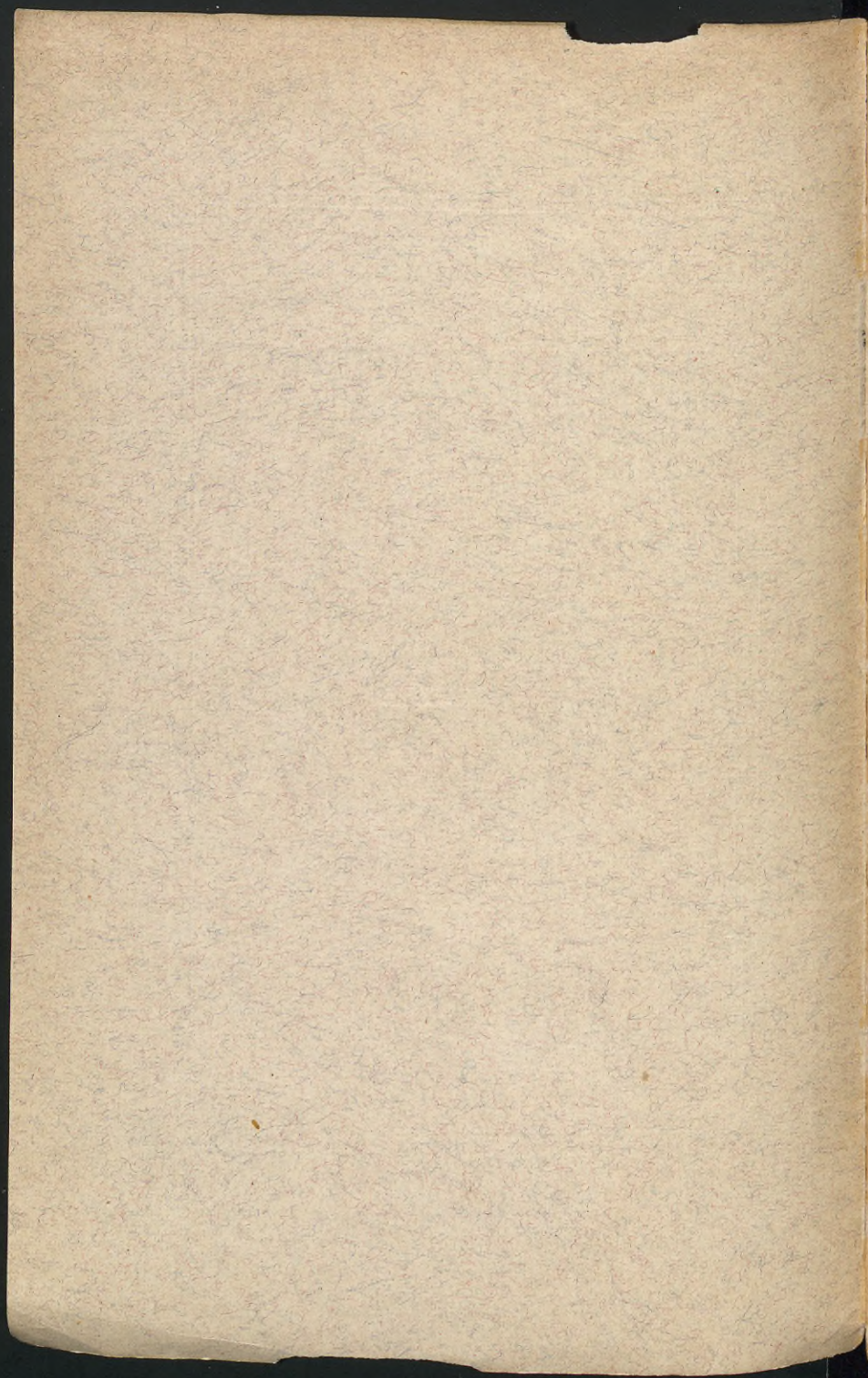
AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM
ULRIK FREDRIKSONS FÖRLAG
1885.

BROTT OCH STRAFF.

PROT. G. B. STRAIT

BROTT OCH STRAFF

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM
ULRIK FREDRIKSONS FÖRLAG
1885.

BRÖTT OCH STRAFF

1885

Stockholm 1885. Tryckt hos David Lund.

1.

I närheten af Sandporten i Riga låg vid tiden för denna berättelse, nämligen år 1700, bland alla de oansenliga husen äfven ett, som skulle kunna hållas för det mest oansenliga i hela staden. Det stödde ena gafveln mot stadsmuren och hindrades just derigenom att falla tillsammans.

Rigas innevånare betraktade också detta ruckel med särdeles oblida ögon, emedan det mer än en gång varit härden för flere sammansvärjningar mot svenskarne. Så var det äfven ett tillhåll för en del af dem, som år 1621 så tappert försvarade staden mot Gustaf II Adolph, men till slut måste gifva sig den 13 september sist nämnde år.

En mörk och ruskig januarinatt år 1700 i början af månaden, syntes ett svagt ljussken genom stugans otäta väggar. Förbigående stannade för den skull och riste sina hufvud, menande att något otyg nu igen förehades, eftersom de på mycket länge ej sett den eländiga boningen upplyst.

Rätt så liten stugan var, egde den likväl två kamrar, den ena dock så liten att knappt mer än tre personer kunde utan att knuffa hvarandra med armbågarne röra sig der inne. I det yttre rummet deremot fans det plats för omkring tio personer.

Det var från en af springorna på det mindre rummet, som ljusskenet syntes, hvadan vi genast förflytta oss dit in, för att se hvad som der tilldrager sig.

Rummets tillfälliga innevånare bestodo af endast två personer, båda i medelåldern. Den, som hade tagit plats i den skrala pinnsoffan, hade ett mycket förnämt utseende och tycktes vara af ganska hög rang,

hwaremot den andres drag och hållning helt och hållet påminde om folket i allmänhet.

»Det var ett dumt streck, som grefve Dahlberg i julas drog öfver våra planer», utbrast slutligen den förnämde, sedan han en stund ifrigt talat om de försvarsverk, som blifvit nyuppförda och iståndsatta. »Och vi hade ändock så tvärsäkert uppgjort våra anstalter. Någon förrädare måste finnas bland oss.»

Då han uttalade dessa ord fixerade han skarpt den andre personen.

Denne uthärdade likväl otvunget de skarpa ögonkastnen och svarade:

»Det är alls icke omöjligt, att det förhåller sig så, som ers exellens påstår, men hvem förrädaren varit, inte får han sökas här.»

Och då han uttalade det sista ordet med stark tonvigt fixerade nu också han i sin ordning lika stadigt den så kallade excellensen.

Denne fann sig också ej så litet brydd häraf. Han hostade först ett par gånger och sade derefter, sedan den tillfälliga förlägenheten lagt sig:

»Tag ej detta så illa vid dig, Leszko, jag menade ej så, som du anade. Men», fortfor han efter en stunds djupt begrundande, »den plan, som jag nu har utfunderat, kan jag ju med all tillförsigt meddela dig?»

»Ni vet det, nådige herre», svarade Leszko och lade sin hand på pannan, samt gjorde det betydelsefulla korstecknet. »Hvad ni än må anförtro mig, så kommer det ej till någon obehörigs öra.»

»Godt», svarade den förnämde, närmade sina läppar intill Leszkos ena öra och hviskade en god stund. Då han slutat, sprang Leszko upp, liflig som en yngling, och utbrast:

»En bättre öfverrumplingsplan kan ingen utfundera. Kommer ej nu staden i våra händer, så vill jag aldrig bli salig. Och när den gjort det, hvilken glädje skall det ej bli, då vi få se våra förtryckare, svenskarne, bundna föras inåt Lifflands och Polens skogar!»

»Ja, i sanning», svarade den förnämne. »Men hör nu hvad du har att göra när jag i morgon reser vidare. Du spionerar då oförtrutet ut på hvilka af stadsborna vi kunna lita, och underrättar dem småningom om vår plan.»

»Ja, nådige herre, men har ni ännu bestämdt er för tiden, när detta skall ske?»

»Ej riktigt, men jag tror, att vi skola vara färdiga till medlet af nästa månad.»

»Godt, då skall allt vara klart till dess, och när portarne öppnas, skall Rigas hela polska och en stor del af den lifländska befolkningen göra ett med de anryckande. Den svenska besättningen är ej särdeles manstark och som kommandanten, fältmarskalken Dahlberg, nu är gammal, väl sjuttiofem år, så kan han omöjligt ega den kraft, som fordras för att möta ett så väl planlagdt anfall.»

»Väl om du spådde sant», suckade den förnämne. »Då jag i går utverkade, att mina lastvagnar måtte få föras genom staden för genvägens skull, såg jag att han ej anade det minsta. Jag tror för den skull att intet hinder skall möta oss i vårt företag. Du vet att jag kommer direkt från Moskwa, der jag med czar Peter afhandlat fortsättningen af kriget med svenskarne. Dahlberg vet likväl ej annat, än att jag varit i Rysslands hufvudstad i fredsärenden och det är därför, som jag kunnat få tillträde till staden. I morgon reser jag till Dresden igen har jag sagt, men stannar likväl först i polska lägret, för att sätta denna min plan i verkställighet redan de första dagarne i nästa månad. *Och planen måste lyckas*», fortfor han med tonvigt på hvarje ord», isynnerhet om du med din kända list och din stora förställningsförmåga dagligen arbetar på att våra vänner här inne ej svika oss i det afgörande ögonblicket.»

»Var vid godt mod, min general», svarade Leszko, »jag skall arbeta både med händer, hufvud och fötter på att underlätta öfverrumplingen.»

»Godt. Om några dagar skickar jag min trogne

tjenare Peter hit för att underrätta dig om dagen för afgörandet, och på samma gång efterhöra hvad du utträttat.»

»Han är välkommen, herr general, och jag hoppas att kunna gifva honom goda underrättelser.»

Några minuter efter detta vigtiga samtal var sachsiska sändebudet, general Carlowitz, försvunnen ur den eländiga kojans, som under mer än en månads tid bebotts af den till hälften polske, till hälften lifländske bonden Leszko. Hans fader var nemligen polack, men hans moder lifländska. Ingen af dem fans likväl nu mera kvar i lifvet.

När dörren väl slutits efter general Carlowitz, började Leszko att häftigt vandra fram och åter i det större rummet, samt gnuggade derunder förnöjd händerna.

»Nu, Robert Kling, du högmodige svenske underofficer, som stulit Gryphinas, min bruds, hjerta, nu skall det blifva annat af för dig», utbrast han och stampade i golvet. »Och du, stolta Gryphina, som så många gånger hänlett åt bonden Leszko, du skall inom kort istället få gråta heta tårar, och önska till till den heliga jungfrun . . . men det var ju sant», afbröt han sig sjelf och slog sig för pannan, »hon har ju öfvergått till den förbannade kättarreligionen. Ja, så länge svensken har makten här, är du i säkerhet, men när denna makt som jag hoppas kommer att snart försvinna, då är du i mitt våld, kätterska qvinna.»

En stund öfvertänkte Leszko, antingen han skulle gå ut i staden, eller njuta en kort hvila. Som han till sist ansåg denna vara mest af behofvet påkallad, släckte han den rykande oljelampan och kastade sig fullt klädd på den skrala soffan, på hvilken general Carlowitz nyligen sutit, och insomnade snart.

Ungefär en half timme derefter gick den manstarka svenska patrullen förbi. Den betraktade nyfiken och på samma gång misstänksamt den eländiga boningen, men när patrullens befälhafvare, den unge Robert Kling, just samme person, mot hvilken Leszko

nyss fält sina hotande utlätelser, såg att allt var mörkt der inne, fortsatte han marschen, hvarefter en grafflik tystnad, endast då och då afbruten af de på vällen posterade soldaternes anrop, hela natten rådde längs den långa och krokiga vallgatan.

2.

Genom nordöstra delen af staden framgick också en lång och krokig gata, benämnd Klostergatan, emedan ett litet nunnekloster var beläget vid gatans östra ända tätt innanför der befintliga vall. Husen vid denna gata voro delvis ganska stora, men der funnos äfven små kyffen, isynnerhet i närheten af ofvan nämnda kloster.

Klostergatan var dock, oaktadt dess smalhet och de krumbugter den gjorde, en af stadens renligaste gator. Det var här, som den smått förmögne handelsmannen Peter Swiancza rådde om ett af de mindre och prydligaste husen, beläget endast några famnar ifrån klosterporten.

Peter Swiancza var af polsk härkomst, men hade varit bosatt i Riga mer än tjugu år. Han hade kommit dit redan som pojke, fått lära sig handeln hos en af fadrens bästa vänner, gift sig med dennes enda dotter och efter hans död, ett par år före denna berättelses början, alltså blifvit egare af svärfadrens gård och handelsbod. Hans husliga lif, som hittills varit det mest lyckliga, fick plötsligt en svår törn, då hans hustru bortrycktes af döden endast ett år efter svärfadrens bortgång. Peter sörjde djupt och allvarligt, men äfven den djupaste sorg har en öfvergång.

Han öfverflyttade nu all sin ömhet på sitt enda barn, dottern Gryphina, modrens fullkomliga afbild, både hvad kroppen och sinnelaget beträffade.

Vid tiden för denna skildring hade Gryphina nyligen fyllt aderton år. Efter modrens död började hon

att biträda fadren i handelsboden och drog genom den oskuld och den älskvärdhet hon städse utvecklade en myckenhet kunder till den lilla propra boden, bakom hvars disk hon tronade, då fadren i handelsärenden vistades ute i staden, eller hade begifvit sig ut på landsbygden.

Det var naturligt, att Gryphinas skönhet och älskvärdhet skulle tända kärlekselden i många hjertan. Icke blott de yngre, utan äfven medelålders män, täflade om en ynnestblick, ett vänligt ord af den unga flickan.

Bland desse sednare var Leszko. Till en början tycktes fadren gynna honom, därför att de voro landsmän, dock tog detta snart en ända. Leszko var nemligen ganska illa känd ej blott i det kvarter han bodde, utan äfven i hela staden, och mer än en gång hade han blifvit misstänkt för att vara dels rysk, dels polsk spion. Detta kom till Peters öron och han förbjöd för den skull Leszko att besöka sitt hus. Att gå in i boden och handla, kunde han likväl ej förbjuda honom.

Häraf begagnade sig också Leszko, kom flere gånger om dagen till Peter Swianczas lilla bod och handlade småsaker, hvarunder han alltid gaf sig i samtal, än med Peter men aldra helst med Gryphina.

Till en början var hon ganska vänlig emot honom, och det ehuru hon redan från första bekantskapen aldrig kunnat tåla hans smilande sätt och mörka, skygga blick, som aldrig ärligt kunde se en menniska rakt i ansigtet. Leszko var en bra kund, och en sådan vore det ju dumt att afspisa, tänkte hon.

Under den tid, som Peter Swiancza ej var ovillig att lemna sin dotter åt Leszko, hade han dock sjelf ej med ett enda ord vidrört denna sträng inför sin dotter samt till och med strängeligen förbjudit den blifvande mågen att göra detsamma. Men, när brytningen kom, yppade Peter allt för Gryphina, och då Leszko en dag, arg öfver att ha blifvit förbigången, kom in i boden och förebrådde Peter detta hans

handlingssätt, svarade Gryphina, som också var tillstädes:

»Äfven om min far aldrig så många gånger lofvat mig åt dig såsom hustru, skulle jag ej blifvit det.»

Och när Leszko, efter det han förargad bitit sig i läpparne, frågat om orsakerna till den afvoghet hon hyste emot honom, blef hennes korta svar detta:

»Derför att jag alltid afskytt och alltid kommer att afsky dig.»

Detta svar var den första orsaken till det hat, som Leszko sedermera fattat till Peter Swiancza och hans dotter. Den andra orsaken lät ej heller vänta på sig länge.

Den svenska besättningen, som länge vistats i Riga, hade härunder gjort bekantskaper bland flere stadsfamiljer. Grefve Dahlberg och hans högre officerare voro sålunda alltid välkomna i de förnämsta och rikaste husen. Hvar och en annan officer hade också skaffat sig det umgänge, som stod i förhållande till hvars och ens rang och ställning inom truppen. På samma sätt underofficerarne och soldaterne. Besättningen och stadens innevånare hade för den skull daglig och liflig beröring med hvarandra och inbjöds alltid till hvarderas fester.

Af en händelse hade den endast tjuguarige sergeanten Robert Kling, en högväxt och vacker yngling, en dag råkat gå förbi Peter Swianczas lilla bod. Gryphina satt då inom disken; det täcka hufvudet var lutadt i ena handen och de stora drömmande ögonen voro stäugt fästade på golfvet.

Då Robert varseblef denna sköna uppenbarelse, klack det till i hans hjerta. Han tänkte först att aflägsna sig, men ändrade åsigt och steg in.

Vid det buller hans vapen gjorde, spratt Gryphina upp och då hon nästan omedvetet såg in i den unge krigarens djupblå ögon, rodnade hon som en pion och kunde ej på en ganska lång stund fråga hvad hans ärende vore.

Man vill påstå, om med rätt eller orätt, att den

första blicken mången gång kan afgöra en mans och en kvinnas öde. Är detta rätt, så var Roberts och Gryphinas öde afgjort redan nu.

Den unge krigaren köpte några småsaker af obetydligt värde och aflägsnade sig derefter med en artig bugning.

Ett par dagar förgingo utan att han kom tillbaka. Första dagen tycktes likväl ej den unga flickan särdeles mycket fästa sig dervid, ty hon var munter och språksam som vanligt mot alla kunder. Men när andra dagen kom och middagstiden randades, utan att den högreste krigaren bléf synlig, då kändes det så besynnerligt trångt och qvafv inom Gryphinas bröst. Många af kunderna frågade henne också om hon var sjuk, och äfven fadren framkastade detta spörsmål.

Men mot aftonen inträdde Robert, som nyss blifvit aflöst från sin tjenstgöring på södra vallen, åter i boden. Samma rodnad som förut sprang upp på Gryphinas mjella kinder, och äfven Roberts skiftade af en högre färg.

Denna gång qvarstannade han längre, pratade muntert med den unga flickan, och köpte några dyrare föremål än förut. Då han gick med ett hjertligt »god natt», och räckte Gryphina sin hand, lade hon sin utan den ringaste tvekan i hans. Och när Robert derefter ilade bort till den plats, der hans trupp var förlagd, syntes tydligt en högre glädje i hans vackra ögon. Han kände också ännu den svaga handtryckning, med hvilken Gryphina besvarat hans.

Ehuru hans tjenstgöring var svår och tog mycken tid i anspråk, så att han ej, så ofta han ville, kunde besöka den lilla boden, hade likväl dessa två unga och varma hjertan oslitligt fäst sig vid hvarandra. En söndag, då fadren gått i messan och Gryphina bléf hemma, förebärande hufvudvärk, kom Robert på besök, och då uttalade bådas läppar hvad deras hjertan länge tänkt.

Hur förvånad bléf också ej Peter Swiancza, då han kom hem och såg dottren sittande i den unge kri-

garens knä. Robert gjorde dock slag i saken genast, omtalade öppet det förhållande, i hvilket han och Gryphina stodo till hvarandra och anhöll om hennes hand. Och när hans vackra dotter också förenade sina böner med Roberts, då svarade gubben Peter:

»Jag kan ej gifva något svar i dag, men vill ni ändock under några timmar vara min gäst, så stanna kvar. Har ni sedan tid att komma hit i morgon middag, så skall ni få mitt afgörande svar.»

Det var naturligt, att Robert, som var befriad från tjenstgöring, ej lät bedja sig en gång till, utan stannade kvar några lyckliga timmar.

Redan tidigt följande morgon sågs Peter Swiancza styra sina steg mot det hus Erik Dahlberg bebodde. Fältmarskalken, som hade för regel att aldrig neka företråde äfven åt den fattigaste af stadens befolkning, om hans tid medgåfve det, mottog också Peter. Hvad som afhandlades mellan dem, behöllo de för sig sjelfva så länge, men säkert är, att då Robert på utsatt tid kom till boden, var den stängd. Bestört ryggade han tillbaka, men som han kom ihåg att huset äfven hade en annan ingång, gick han dit och blef mottagen af Gryphinas utbredda armar. Väl inkommen i rummet mottogs han af Peter Swiancza med en handtryckning och dessa ord:

»Välkommen, min käcke måg. Intet hinder möter för din förening med min dotter.»

Återstoden af dagen var boden stängd, ty trolöfningen firades i stället. Grannarnes undran öfver det ovanliga fenomenet med boden vek likväl bort när de morgonen derefter sågo den sköna Gryphina gå arm i arm med den reslige svenske underofficeren.

Äfven Leszko såg det vackra paret, och det var från den stunden han svor att blodigt hämnas på sin lycklige rival.

3.

Riga, eller Righo, är belägen på högra stranden af Dünaflodens mynning, der denna förenar sig med Rigabugtens vatten. Flodens mynning är på detta ställe ungefär tre tusen fot bred. Trakten omkring staden är lågländt.

I forna tider var Riga en af de förnämligare hansestäderna och hade då stora rikedomar och en motsvarande ganska ansenlig flotta, men då hanseväldet störtade samman, förlorade äfven Riga, så väl som alla af hansans städer, sin storhet, sin rikedom och sitt inflytande.

Rigas historia är ganska omväxlande och som staden en ganska lång tid varit under svenskt välde, kan det möjligtvis ej vara ur vägen, att här förtälja något om de öden den genomgått.

Den första svåra belägring staden varit utsatt för, skedde under Karl IX:s regeringsår 1608. Denna belägring måste dock afbrytas. Tretton år sednare, eller år 1621, kom Gustaf II Adolph framför staden och började med fullt allvar dess beläggande. Detta skedde i augusti månad. Den fjortonde i nämnde månad började elden mot Jakobs- och Sandportarne och var mången gång så häftig, att ibland mer än ett tusen kulor inslungades på en enda dag. Gustaf II Adolph hade en vid pass tjugu tusen man stor belägringshär. De belägrade uppförde likväl det ena mäktiga försvarsverket efter det andra, så snart tornen nedskötos och stadsmurarne krossades. Slutligen trodde sig konungen hafva beredt sig väg för en lycklig stormning. Den blef företagen natten mellan den 29 och 30 augusti. Kampen blef både häftig och långvarig, men slutades ändteligen till de belägrades fördel och Gustaf Adolph måste med ej ringa förlust återgå till sina belägringslinier.

Men långt ifrån att låta afskräcka sig genom denna motgång, fortsatte han likväl belägringen med

ännu större kraft. Löpgrafvarne framskötos ända inemot fästningen och ej sällan hände det att minörerne från hvardera sidan råkade i handgemäng med hvarandra *under jorden*.

Under denna belägring var konungen, som tillika med sin broder, Karl Filip, sjelf ofta arbetade med hacka och spade i löpgrafvarne för att uppmuntra sitt folk, ej sällan utsatt för allvarsamma faror. Då han en dag i sällskap med liffländaren Stackelberg tog arbetena i skärskådande, kom en kanonkula hvinande och dödade den sist nämnde, så att hans blod stänkte öfver Gustaf Adolph. Ej lång tid derefter flög en kula från fästningen midt igenom konungens långt framskjutna tält, utan att likväl anställa någon skada. Konungen ombads nu att flytta sig längre bort, men nekade dertill.

Slutligen var allt i ordning till en ny stormning och den nionde september lyckades det svenskarne att storma Sandporten, samt sätta sig fast på vällen. Dermed var också Rigas öde afgjordt. Det måste gifva sig.

År 1656 förde de tappre hjeltarne Magnus Gabriel de la Gardie och Simon Grundel Helmfeldt befälet i Riga. Ryske czaren Alexis kom i egen person framför staden och medhade inemot hundra tusen ryssar för att bemäktiga sig platsen. Men de båda kommandanterne, som knappt hade fyra tusen soldater, försvarade sig likväl med det mannamod och den orubbliga ståndaktighet, som utmärkte den tidens här-förare. Äfven hade de en god hjälp i borgerskapets mod och tillgifvenhet.

Vecka efter vecka gingo sålunda till ända utan att ryssarne kunde uträtta någonting med sina opphörliga stormlöpningar. Flere sammanstötande omständigheter tvungo också ryssarne, att till slut aftåga den 5 oktober med en förlust af omkring fjorton tusen man. Så hade till exempel ryssarne i en af förstäderna uppställt en bild af sin skyddspatron S:t Nicolaus. En svensk kula krossade bilden, något som af

de skrockfulle barbarerne ansågs för ett dåligt tecken. Vidare utspreds det ryktet att konung Karl X Gustaf nalkades i spetsen med en undsättningshär på trettio tusen man (det var blott Douglas med fem tusen) och när de belägrade slutligen gjorde ett utfall och nedhöggo två tusen ryssar, samt bemäktigade sig sjuttio fanor, då bröt, såsom ofvan är nämndt, belägringshären upp den 5 oktober och tågade tillbaka till Ryssland igen.

Derefter utstod Riga ingen belägring, eller ut-sattes för något viktigare anfall, förrän vid den tid, som kommer att skildras i denna berättelse.

Men den första juli 1710 föll Riga för sista gången ur svenskarnes händer, genom den modlöshet, som grefve Stromberg, hvilken då han var kommandant derstädes, gjorde sig skyldig till. Pesten, som hade utbrutit i staden, förlusten af ett krutmagasin, som utan känd anledning sprang i luften, samt den omständigheten, att vice guvernören, generalmajor d'Albedyhl, i hemlighet sålt en stor del af den spannmål, som förvarades i magasinerna, hvarigenom hungersnöd hotade att uppkomma, gjorde väl också sitt till att öka grefve Strombergs modlöshet och bestämma honom för att uppgifva staden till ryssarne.

Riga hade då varit under svenskt välde i åttio-nio år, eller från 1621 till 1710.

Då general Carlowitz lemnat Erik Dahlberg, satt denne en lång stund stilla med hufvudet eftertänksamt hvilande i ena handen. Det var också ej några småsaker han hade att utföra. Riga var en af svenska väldets mest viktiga punkter på denna sidan Östersjön. Fölle det, skulle dess fall blifva af stor, kanske oersättlig förlust, för Sverige.

Karl XII, som också insåg vigten af denna position, hade för den skull utnämnt den frejdade hjel-

ten Erik Dahlberg, hans fars och farfars trogne följeslagare, till kommandant i Riga. Skulle Dahlberg, understödd af sitt vidt omfattande snille, ej kunna försvara denna plats, så kunde heller ingen annan svensk fältherre göra det. Dahlbergs insättande på denna viktiga post var för den skull en lycka för Sverige och dess öfriga vapens framgång.

Ända sedan föregående jul hade fältmarskalken varit ifrigt sysselsatt med att låta iståndsätta försvarsverken. Sjelf var han outtröttlig i att uppmuntra sitt folk och sjelf leda arbetena ända in i den minsta detalj han ensam var mäktig af att förklara och anordna. Hela de kalla och blåsiga vinternätterna syntes han ibland gående eller ridande från det ena arbetslaget efter det andra, och ej sällan medhade han belöningar, antingen i penningar, i mat- eller dryckesvaror, ty omtänksam som han var om sina soldaters helsa och krafter, ville han att de skulle hafva fullt upp, för att kunna arbeta så mycket bättre och ifrigare.

General Carlowitz' anhållan, att hans packvagnar, skulle på hans återresa till Moskwa få tillstånd att färdas genom staden, ansåg sig Dahlberg rimligtvis ej kunna afslå. Han gaf derföre i temligen artiga ordalag sin tillåtelse dertill, men endast med det uttryckliga villkoret, att de ej finge stanna en enda minut på gatorna, utan skulle köras direkt genom staden.

När Dahlberg gjorde detta villkor syntes liksom en misräkning i Carlowitz' ansigte. Den sluge sachsaren lyckades dock genast qväfva detta missnöje, som höll på att förråda honom, och svarade i temligen skämtsam ton:

»Som ni befäller, herr fältmarskalk. Jag skall gifva mitt folk ordres, att noga följa edra instruktioner.»

Dahlberg nickade, såsom det tycktes fullt belåten med generalens svar, hvarefter denne hastigt aflägsnade sig.

Men, när denne väl försvunnit reste sig Dahlberg upp, gick några slag tvärs öfver rummet och mumlade derunder upprepade gånger för sig sjelf:

»Hvad kan han mena härmed, och hvad skall han hafva alla sina packvagnar till.»

Sedan han en god stund vandrat fram och åter i rummet, intog han den ställning han innehade när vi första gången inträdde i hans rum.

»Han sade, att han i nästa månad blir färdig att resa tillbaka till Moskwa,» mumlade Dahlberg för sig sjelf, under det han ånyo steg upp, ordnade sin klädsel allt intill värjan och begynte åter att gå med stora steg fram och tillbaka i rummet. »Men», fortfor han och stannade ibland, »är det väl så säkert, att han reser i ärliga ärenden? Jag tyckte att sachsaren hade ett bra märkvärdigt uttryck i sitt anlete, då han förde talet på vagnarne. Kanske att någon list döljer sig härunder. Jag måste vara på min vakt, det är säkert, ty öfverallt är jag omhvärd af fiender. Till och med här i staden gåser det, såsom jag börjat märka. »Men», fortfor han och hans kraftfulla anlete afspeglade all den energi, af hvilken han, trots sin höga ålder (han var nemligen född den 10 oktober 1625) ännu var mäktig, »jag måste väl på fullt allvar en gång taga itu med hårdhandskarne, eljest växer mig faran alltför mycket öfver hufvudet.»

Sedan han derefter ordnat några papper på sitt bord och en god stund studerat den af honom sjelf uppgjorda kartan öfver såväl staden och dess både färdiga och påbörjade befästningsverk, som också öfver den närmaste trakten, inkallade han sin i yttre rummet väntande adjutant och befallde fram sin häst.

»Den är redan sadlad», svarade adjutanten raskt.

»Godt. Såg ni hvilken väg den sachsiske generalen tog?»

»Nej, men jag kan fråga posten.»

Och med dessa ord tog han ett steg mot dörren för att sätta sitt beslut i verkställighet.

»Besvära er ej dermed, unge man», sade Dahlberg i detsamma och lade sin hand på den unge officerens axel. »Ni skall istället följa mig.»

Och några minuter derefter sprängde fältmarskal-

ken Erik Dahlberg tillika med sin adjutant fram genom Rigas gator för att se till de ifrigt arbetande soldaterna.

När Dahlberg, åtföljd af en half squadron knektar, sent på natten återvände till sin bostad, hade han så när ridit öfver en i fotsid kappa insvept person, som med brådskande steg tog in på en sidogata. Innan någon i fältmarskalkens följe hann eftersätta den okände, som ej brydde sig om att stanna vid det barska anropet, hade han försvunnit i den smala grändens nästan ogenomträngliga mörker.

»Det var nära att jag blifvit upptäckt,» pustade den af alla krafter flyende gestalten och fortsatte vägen gående då han märkte att ingen mera förföljde honom. »Men hur är det? Jo, jag är på rätta vägen.»

Den flyende mannen var general Carlowitz, som efter sitt samtal med Dahlberg skyndade till den med Leszko öfverenskomna och i första kapitlet skildrade sammankomsten.

4.

Leszkos förbittring öfver att Gryphina skulle blifva en annans hustru kände knappt några gränser. Efter samtalet med general Carlowitz hade dock hans hämndeplan stadgat sig, och han beslöt för den skull att gå till väga så försigtigt som möjligt.

Morgonen efter samtalet med generalen begaf han sig ut temligen tidigt och tog genast vägen till Peter Swianczas bod. Vid hans inträdande fann han ej Gryphina der och med detta var han ganska belåten, ty han kände med sig sjelf, att han nu ej skulle kunna tala med henne så lugnt som han ville, eller som behovet fordrade.

På bodens egare helsade han dock så vänligt som han ej gjort på länge. Han till och med räckte honom sin hand och sporde hur han mådde.

»Åhjo, temligen bra,» svarade Peter Swiancza och mottog utan tvekan, fastän betydligt förundrad, det erbjudna handslaget. »Ibland har jag känningar af ålderns krämpor, isynnerhet vid regnigt väder, men annars är helsan, den heliga jungfrun vare lofvad, temligen god.»

»Ja, du åkallar den heliga junfrun du,» svarade Leszko, men det gör inte din dotter.»

Den bitterhet, som låg i dessa ord, kunde Leszko ej med bästa vilja i verlden undertrycka.

»Nej, det gör hon inte längre,» svarade Peter Swiancza under det en djup suck trängde fram ur hans bröst. »Men», fortfor han och strök med ena handen öfver pannan, likasom för att jaga bort sina dystra tankar, »man får ej klandra *mig* därför. Jag försökte nog att hålla igen, men det var som att spjerna mot den stridaste ström. Och du vet dessutom, att Gryphina är mitt enda barn, min ögonsten, Heldre än att förlora henne, skulle jag offra alla mina egodelar.»

»Visserligen,» svarade Leszko med knappt hörbar stämma, »men hur tror du att det skall gå henne i en annan verd?»

»Vän Leszko,» svarade Peter Swiancza och lade högra pekfingret längs näsan, »jag är en temligen olärd man och kan därför ej disputeras med dig om denna sak. Så mycket vet jag dock, att den svenske fältpresten, som nog är lika lärd som våra munkar, förklarar att de luterske blifva lika saliga som de katolske, och jag kan ej tvifla derpå. Hvad Gryphina beträffar, så känner hon sig lika lycklig nu som då hon knäböjde för madonnan.»

Leszko hostade och harklade ett par gånger. Han ville komma fram med anledningen till sitt besök, men kunde det ej på en lång stund. Slutligen måste Peter Swiancza sjelf hjälpa honom på trafven med denna fråga:

»Hvad är ditt ärende till mig, Leszko?»

Nu ändteligen fick den tillfrågade mål i munnen.

»Jo», sade han och såg sig omkring, liksom vore han rädd för, att någon obehörig skulle lyssna på honom, »jag har nyss fått veta, att det här bildat sig en sammansvärjning mot svenskarne, och att de sammansvurne i afton hafva sammankomst på ölkrogen »Spräckta kruset». Det vore nu vår — —.»

»En sammansvärjning,» utbrast Peter Swiancza och ryckte till. »En sammansvärjning!»

»Anamma hvad jag är dum,» tänkte Leszko. »Han skall kanske anmäla det för sin blifvande måg och då är det ute med oss.» Högst sade han. »Ja ja, så farligt är det väl ej ännu, det kan jag försäkra. Den är bara i sin början ännu, men jag och flere andra ha tänkt som så, att vi skulle öfverraska dem der, och antvarda dem i kommandantens händer innan de hinna få nog stort följ. Du kan också vara säker på, att svenskarne nog skola bevisa oss tacksamhet därför. Vill du komma till 'Spräckta kruset' i afton klockan sju, så — —.»

»Ja, jag skall komma,» svarade Peter Swiancza hastigt.

»Men,» inföll nu Leszko och såg ovanligt högtidlig ut. »du måste lofva oss, att ej omtala något för din blifvande måg, eller för någon annan svensk, ty det är vida mera berömligt för oss att *ensamma*,» han lade särskild tonvigt på detta ord, »hafva bragt sammansvärjningen om intet, utan att soldaterna behöft anlitas.»

Peter Swiancza funderade några minuter, derpå sade han:

»Topp, jag lofvar dig, att ej nämna ett enda ord.»

»Aldra minst åt din dotter.»

»Åt ingen, förstår du. Här har du mitt handslag.»

»Det är nog,» utbrast Leszko, jublande inom sig sjelf. »Då Peter Swiancza gifvit sitt löfte med handslag, kan ingen förmå honom att bryta detsamma.»

Vid detta erkännande rätade Peter Swiancza ej så litet på sig. Derefter sade han:

»Klockan sju var det.»

»Ja.»

»Nå, då får jag väl stänga boden half sju, ty det allmännas väl går alltid före det enskildas.»

»Är då ej din dotter tillstädes för att sköta boden?»

»Nej, hon gick vid middagstiden upp till fästningen för att träffa sin trolofvade och tillbringa aftonen i fältprestens familj.»

Leszko svarade ingenting härtill. Efter ytterligare några minuters samtal i likgiltiga ämnen skiljdes han från Peter.

Denne yttrade halfhögt för sig sjelf när Leszko försvunnit:

»Bra, nu får jag ett ypperligt tillfälle att lägga min trohet för svenskarne i dagen, och jag skall ej försumma att begagna mig deraf.»

Och då Leszko var så långt, att Peter ej kunde höra hans ord sade han, gnuggande händerna af förnöjelse:

»Bra. Han löper blindt i fällan! Gryphinas medgifvande till giftermål med mig skall bli villkoret för hans frigifvande.»

Sedan han yttrat dessa ord fortsatte han under oafbruten tystnad sin hastiga gång fram till ölkrogen »Spräckta kruset,» för att noga förbereda sina vänner på hvad, som komma skulle.

Ölkrogen »Spräckta kruset» låg ej långt ifrån Klostergatan vid en liten gränd, som mynnade ut i förenämnda gata, och var lik alla de smutsiga krog-nästena på den tiden. Den var därför också uteslutande besökt af den fattigare befolkningen, som här immundigade ej allenast ölet, utan äfven den mat, som ställets värd, den tunnlike mäster Josefs lika välfödda hushållerska kunde bjuda på. Och trots det

billiga priset både på ölet och maten, hade ställets egare redan hunnit samla en ganska aktning svärd förmögenhet, den han, snål som han var, omtänksamt nedgrävt under golfvet i det inre kroggrummet.

»Spräckta kruset» var aldrig utan gäster, ej ens om nätterna, och tack vare de krigiska tiderna och den lifliga omsättningen af penningar kunde stadens krögare, som ej voro så få till antalet, ej allenast reda sig godt, utan äfven »samla på hög.»

Vid Leszkos ankomst till ölkrogen voro redan en stor del af hans kamrater och medhållare församlade. När de fingo syn på Leszko, ljusnade allas anleten, och en glad stämning hördes utropa;

»Här kommer den, som spenderar!»

»Ja, det kan ni allt slå er i backen på, gossar,» svarade Leszko. »Se så, tjocke Joseph, fram med en stänka öl åt hvar och en till att börja med. Jag är så törstig, att tungan klibbar vid gommen.»

»Ån jag då,» ropade en annan. »Min tunga är alldeles förtorkad.»

Mäster Joseph smålog inställsamt, ty han visste, att det nu skulle bli åtgång på ölet, och att slantarne skulle trilla som ärter ned i hans djupa disklåda. Då han gick förbi Leszko sade han skämtande under det han stötte honom i sidan:

»Nå, Leszko, hvad har du nu i kikaren?»

»Kan du hålla munnen på dig, så får du vara inne, annars måste du ut,» svarade Leszko.

»Mäster Joseph satte nu båda händerna i sidorna, antog en förnärnad uppsyn och utbrast:

»När har du sett eller hört mig vara en käring, vän Leszko?»

»Se så, se så,» svarade denne medlande, »nu skall du ej bry dig om ett förflutet ord. Stanna kvar du, men se för all del efter, att din gamla mara till hushållerska ej är inne.»

»Nej, hon är för tillfället uppe i fästningen,» svarade mäster Joseph.

»Ja, det är bra för dig, det,» inföll en af de

närvarande och lät höra ett kort skratt. »Du har nog haft erfarenhet af hvad hennes fingrar duga till.»

Talarens eget korta skratt efterföljdes af alla de innevarandes.

Den förlägenhet, som Leszko till en början kände, lemnade honom snart och han utropade med en mine af förtrytelse:

»Tror ni att jag ämnar bjuda er på traktering för att ni ska' skymfa mig?»

Sämjan var snart återställd och Leszko började sålunda:

»Ni känna ju alla gubben Peter Swiancza?»

»Ja, ja,» ropade alla med en mun. »Hvad är det med honom?»

»I veten ju också, hans vackra dotter — —.»

»... som du lagt an på, ja,» afbröt en röst ur hopen.

»Om du inte tiger, så går jag min väg, utan att säga ett enda ord vidare,» utropade nu Leszko, förbittrad öfver det hån, som låg i interlokutörens ord.

De öfrige stodo på Leszkos sida och »afbrytaren» måste lofva att tiga. Först sedan detta löfte var gifvit, fortfor Leszko:

»Jag menar, att Gryphina blifvit trolofvad med en svensk underofficer.»

»Ja, det vet ju hela staden,» inföll nu mästern Joseph. »Det är ingen hemlighet.»

»Och att hon öfvergått till lutherska läran,» fortfor Leszko och såg sig omkring i rummet.

»Det är inte möjligt!» utropade den förre interlokutören.

»Om så är, så är det nedrigt!» skrek en andra.

»Hädiskt, kätteri,» inföll en tredje.

»Hör på Leszko,» sade nu mästern Joseph, »är det så, som du säger, bör han allvarligt straffas.»

»Ja, det menar också jag,» svarade Leszko, »men hvem vill våga det försöket så länge svenskarne innehafva staden?»

På denna Leszkos fråga kunde ingen svara af

den enkla orsak, att ingen tordes besvara den, ty hvem kunde så noga veta, om ej någon förrädare funnes bland dem. Tystnaden började till slut att blifva rent af besvärlig, hvadan mästern Joseph utbräst:

»Nå, hvad säger gubben Peter om den saken?»

Denna fråga gjorde att Leszko nu återfick sin tankegångs förlorade tråd.

»Jo, det skall jag säga er,» svarade han. »Peter Swiancza gillar dotterns affall från vår religion.»

Denna upplysning verkade ungefär som en eldgnista i en kruttunna. Nästan alla sprungo upp och den ena förbannelsen efter den andra slungades mot Peter.

Sedan Leszko en stund med stigande förnöjelse afhört de närvarandes uttryck af ilska, sade han:

»Nu är det min mening, att vi bemäktiga oss Peter Swiancza och föra honom till ett ställe, der svenskarne, som naturligtvis ej skola dröja att forska efter honom, likväl ej kunna finna honom. Jag har mig bekant ett sådant ställe och — —.»

»Men, hur skola vi få honom i vårt våld?» sporde mästern Joseph.

Ett segerleende spred sig öfver Leszkos ansigte då han svarade:

»Varen lugna, jag har nog styrt om så att han kommer hit sjelfmant.» Han omtalade derefter sitt besök i Peter Swianczas bod, och slutade sålunda: »Så snart han visar sig, skolen I kasta er öfver honom och binda honom säkert. Resten vill jag ombestyra.»

»Men», inföll en af de närvarande, »du ämnar väl ej göra honom något illa?»

»Nej», svarade Leszko under det ett besynnerligt leende spelade kring hans läppar, »jag ämnar alls icke — —.»

Han fick ej tala ut meningen, ty dörren öppnades i detsamma och Peter Swiancza trädde in, helsande:

»God-afton. Helgonen vare med eder!»

Denna helsning besvarades med att alla de när-

varande reste sig upp, kastade sig öfver den intet ondt anande, lade en kaffe i hans mun, på det att han ej skulle kunna skrika, och bundo honom säkert. Derefter dracks ett lag öl till och så lemnade hela skaran ölkrogen »Spräckta kruset», medförande den så oförmodadt fängne Peter Swiancza.

5.

Då Gryphina på aftonen hemkom och ej träffade fadren, förundrade det henne alls icke, ty han brukade ganska ofta vara tillsammans med sina vänner, isynnerhet under den nu så öroliga tiden. Hon gjorde för den skull i ordning hans aftonmål och gick derefter till sängs, invaggad af de ljufvaste drömmar om kärlek och lycka. Och hvilken ung flicka vid hennes ålder drömmer ej om detsamma, då hennes hjerta ändteligen fått klappa mot det hjerta, som hon länge önskat sig!

Gryphina hade knappt hunnit vakna, förrän hon ropade fadrens namn. Intet svar. Skyndsamt klädde hon på sig och ilade ut i fadrens rum. Det var tomt. Hennes stirrande blickar kunde ej finna det föremål, de sökte.

»Märkvärdigt», tänkte hon, »far måtte ha varit på en riktigt stor festlighet i natt, eftersom han ej är återkommen ännu. Men, han kommer väl innan boden skall öppnas, ty han vill alltid då åtminstone vara tillstädes och se till, att ingenting kommit bort under natten.»

Tiden för bodens öppnande kom, men ej Peter Swiancza. Då först blef Gryphina allvarsamt orolig.

»Skulle någon olycka inträffat», mumlade hon för sig sjelf, der hon tröstlös vandrade fram och åter på den lilla gården. »O, om jag visste hvad jag skulle taga mig till!»

Grannarne, som till sin förvåning märkte, att bo-

den ej öppnades på vanlig tid, och som dertill sågo Gryphina gående oroligt fram och tillbaka på gården, skyndade genast till för att få veta orsaken, och inom kort var ej allenast den lilla gården, utan äfven en stor del af gatan uppfylld af nyfikna människor, som undrade och frågade om hvarandra hur det kom sig, att den ordentlige Peter Swiancaz ej öppnat boden på den bestämda tiden och ej ens vore hemkommen. En lång, mager karl, som hade ett horn i sidan till Peter, ville nu hämnas på så sätt, att han utbrast så högt att nära nog alla, men först och främst Gryphina skulle höra det:

»Han har väl tagit för mycket till bästa och ligger och sofver ruset af sig någon — —.»

Längre hann ej belackaren, förrän en skarp röst skrek i hans öra:

»Du borde blygas att komma fram med dylika beskyllningar. Vore du bara hälften så nykter och ordentlig som Peter Swiancaz, så skulle du vara en bra karl!»

»Ja, ja», skreko allä, män och qvinnor och en af de sistnämnda rusade emot den magre under det hon skrek:

»Packa dig bara i väg, annars — — —.»

»Svenskarne, svenskarne!» ljöd i detsamma en gäll stämma. Folkhopen på gatan steg åt sidan och i detsamma frammarscherade ett halft hundra soldater på väg till vaktgöring vid norra vällen. Utanför Peters hus gjorde truppen halt och dess befälhafvare, Robert Kling, sprang orolig in på gården, för att höra efter hvad som inträffat hos hans blifvande svärfader.

Af Gryphina erhöll han snart underrättelse om de farhågor hon hyste. Robert afhördde henne under det hans ögonbryn tidt och ofta drogos hotande tillhopa. När den unga flickan slutat sitt anförande, sade han, under det han ömt smekte hennes mörka vågiga hår:

»Lugna dig, min älskade. När jag slutat min vakt vid middagstiden, är jag fri ända tills i morgon, och då skall jag på alla möjliga sätt börja mina efter-

spaningar. Kan också hända att din far kommer hem innan dess.»

Med dessa ord tryckte han en lång och varm kyss på sin vackra trolofvades läppar, ilade ut till soldaterna och fortsatte derefter sin marsch med ökad takt, för att taga in den tid, som gått förlorad utanför Peter Swianczas hus.

Folket skingrade sig småningom och snart var Gryphina ensam. På Roberts tillstyrkan återvände hon till fältpredikantens familj, af hvilken den älskliga lifländskan omhuldades som eget barn, för att der invänta Roberts ankomst.

Och så inträffade något, som ej händt i mannaminne, nemligen att Peter Swianczas bod var tillsluten en hvardag, till stor förundran för alla.

Abedissan Discordia, ett särdeles betecknande namn på denna qvinna, ty så ofta hon kunde uppväcka tvedrägt mellan personer, så gjorde hon det, var vid ett af sina dåligaste lynnen. De stackars nunnorna voro i följd deraf under hela dagens lopp utsatta för obehagligheter af nära nog allehanda slag och som de ej hade någon utväg att komma undan, så voro de ännu mera beklagansvärda.

Se här orsaken till misshumöret!

Redan länge hade Discordia bearbetat en rik adlig familj i närheten af staden, att under oroligheterna öfverlemnna sin unga dotter i klostrets vård. Discordia visste nemligen, att en dylik inackordering skulle komma klostret till godo i form af rika skänker, ty liksom munkarne var hon ej sen att skrapa åt sig allt hvad hon kunde öfverkomma.

Hennes framställan möttes också till en början med synbar välvilja och vid sin hemkomst var Discordia för den skull vänligheten sjelf, så att nunnorna en tid hade riktiga sötebrödsdagar.

Men dessa varade icke länge, ty när abedissan

en dag fått veta, att den rika familjen flyttat in till staden och ställt sig under Dahlbergs beskydd, blef hon nära nog utom sig af vrede. Till och med den stackars portvakten, som, liksom nunnorna, var alldeles oskyldig, blef föremål för den ursinniga qvinnans smädelser.

Det hade slutligen gått så långt, att systrarne i hemlighet kommit öfverens med Czamo, så hette portvakten, att en natt fly tillsammans och anropa sven-skarnes beskydd mot sin plågoande. Denna flykt skulle verkställas vid midnattstid.

Men några timmar förut bultade det häftigt på klosterporten. Förvånad stack Czamo ut hufvudet genom luckan, och då han fick se en massa personer församlad utanför, ville han genast draga sig tillbaka.

Denna hans afsigt blef dock förhindrad af Leszko.

»Vän Czamo», utbrast nemligen denne och trädde fram till luckan, »släpp in oss genast.»

»Måste fråga abedissan först», svarade portvakten.

»Behöfs ej, jag ta'r allt på mitt ansvar och du vet, att jag känner henne väl.»

Czamo ref sig några minuter på den skalliga hjessan. Han var synbarligen obeslutsam om hur han skulle göra. Alla hans betänkligheter häfdes dock genast när han förnam denna röst från folkmassan:

»Om han inte vill öppna godvilligt, så slå in porten, ty vi måste in.»

Några minuter derefter stodo kunderna från »Spräckta kruset» med sin fånge Peter Swiancza inför abedissan Discordia. Leszko förde ordet:

»Fromma fru», sade han och pekade på fången, »ni känner väl igen honom?»

»Det är ju Peter Swiancza», inföll Discordia undrande.

»Ja, det är så.»

»Hvarför hafven I bragt honom hit och det till och med såsom fånge?»

»Derför att han orenat vår heliga religion.»

»Orenat! På hvad sätt?»

»Genom att tillåta sin dotter Gryphina att icke

blott gifta sig med en kättare, utan äfven att antaga hans religion.»

Discordia spände sina skarpa ögon i Peter Swiancza. Sedan hon en stund sålunda betraktat honom, sade hon med en röst, som i skärpa täflade med hennes blickar:

»Är det sannt hvad Leszko säger?»

Peter Swiancza, som knappt ännu hunnit göra sig fri från den öfverraskning han erfor, då han på ett så lömskt sätt blef öfverfallen af Leszko och dennes kamrater, sade efter en stunds begrundande:

»Ja, det är sannt.»

Discordias vrede kände inga gränser. Hon skälfde i hela kroppen och föga fattades att hon gått handgripligt tillväga. Slutligen kunde hon dock lugna sig så pass mycket, att hon förmådde säga:

»Den der tredskan skola vi nog taga bort. För ned honom så länge i gyttjekammaren.»

När Peter Swiancza hörde denna befallning, kände han iskalla kårer öfver sin rygg, ty han visste nog hvad ett dylikt straff innebar. Han sökte förgäfvos att få tala, för att, om möjligt stämma den vredgade abedissan till mildare känslor. Innan han fick ett enda ord öfver läpparne, var han på väg ned till den förfärliga gyttjekammaren, der, såsom ryktet visste att förkunna, mer än en olycklig omkommit af svält och vanvård. Och snart hörde han den tunga jerndörren slås igen och en tjock bom läggas för densamma.

Nunnornas flykt den natten blef inställd, ty abedissan Discordias vrede hade nu vändt sig ifrån dem och till Peter Swiancza. Men, de hade likväl ej helt och hållet uppgifvit sin plan, ty de visste nog att abedissan med sitt ombytliga lynne kanske snart nog skulle försöka att hämnas på dem för den misslyckade inackorderingen. De höllo sig därför redo, att när som helst kunna verkställa sin rymning.

6.

Då Robert Kling slutat sin vakt ilade han genast till den älskade. Det var hans fulla beslut, att till hvad pris som helst söka komma den blifvande svärfadren på spåren. Att detta skulle blifva svårt, det visste han nog, men han förtröstade likväl på den lycka, som hittills följt honom.

Då mörkret inträdde syntes en högrest gestalt, iklädd den liffländske bondens dräkt, styra sina steg till »Spräckta kruset.» Inkommen fann han yttre rummet nära nog fullsatt, hvadan mästern Joseph, som vädrade en god kund, inbjöd honom att taga plats i det inre.

Bonden, hvilkens kolsvarta skägg flöt ända ned på bröstet, lät ej säga sig detta två gånger och när han trädde öfver tröskeln till det lilla rummet spelade ett visst leende kring hans läppar.

»Öl», kommenderade han med låg stämma och mästern Joseph försvann genast, tog fram den vackraste stänkan han hade och fyllde i den.

»Den här tror jag nog skall duga», sade han derefter, då han kom in i lilla kammaren. »Jag skall tala om för er, att många svenska officerare, deribland af högre rang, druckit ur den.»

Utän att invänta bondens svar, skyndade mästern Joseph ut igen, då han förnam att gästerna i det yttre rummet började blifva oroliga och alltför mycket högljudda.

Der ute gick det också mer än vanligt stormigt till. Ett par karlar hade blifvit osams och följderna deraf blef att båda kommo i lufven på hvarandra.

»Du är en åsna», skrek den ene.

»Nej, det är just du, som är en åsna», genmälde den andre.

»Jag tycker att ni äro åsnor båda två», inföll en tredje och dennes ord mottogos med skallande skrattsalfvor.

»Der har du», skrek åter den förste och gaf sin

antagonist en bastant örfil. Denne blef ej svaret skyldig, utan betalade med samma mynt:

»Och der har du!»

Den sednares svar var så kraftigt, att den först nämnde bokstafligen stod på hufvudet.

Det var just i detsamma som mästern Joseph trädde ut i yttre rummet.

»Håll er stilla», skrek han och hötte åt de båda slagskämparne, »annars kan det hända, att svensken kommer öfver oss.»

»Hvad f-n bry vi oss om svensken», hördes i detsamma en grof stämma från den yttre dörren.

»Leszko, Leszko», ropade i detsamma flere röster, »det var bra, att du kom nu!»

Vid dessa utrop böjde sig den liffländske bonden något framåt och hans blick mörknade då han fick sigte på den nykomne.

»Nå», sporde en af dem, som hjälpt till att föra Peter Swiancza till klostret, »har du varit der sedan?»

»Hvar?»

»Åh, du vet väl hvad jag menar?»

»Nej, jag kan omöjligt gissa till dina tankar.»

»Nå, i klostret då?»

Bonden i lilla kammaren närmade sig tyst och varsamt dörren.

»Jaså, du — — menar — — — der — —» utbrast Leszko med släpande röst.

»Ja, visst menar han det», utbrast en annan från ett hörn af rummet.

»Hit med öl först, sedan ska' ni nog få höra hur sakerna stå», utropade Leszko.

Sedan mästern Joseph uppfyllt hans önskan, tog värden sjelf plats bredvid Leszko.

»Fram nu med hvad du har på hjertat», menade Joseph och såg på Leszko med bedjande blickar.

»Nåväl, ni frågade om jag varit der?»

»Ja visst, ja visst!»

Bonden i lilla kammaren lutade hufvudet närmare dörren.

»Nå, så ska' ni veta, att jag varit der.»

»Hur långt?» sporde mästern Joseph och såg nyfiken ut.

»Så långt jag kunde komma.»

Ett långt utdraget »ah» hördes från allas läppar.

»Det vill säga», inföll nu mästern Joseph, »att du varit nere i gyttjekammaren?»

»Just så.»

»Nå, hur befann han sig?»

»Så, som den kan befinna sig som ligger i det der hålet.»

»Ja, det måtte vara ett satans hål», inföll mästern Joseph rysande.

»Jo, det kunnen I allt vara säkra på», menade Leszko.

»Jag tycker bara hvad hans blifvande måg, den der högmådige svensken, ska' bli flat, när han får veta att — — —.»

»Ja, ja», ropade ett dussin röster om hvarandra.

Under den villervalla, som nu var rådande, smög sig bonden i lilla kammaren ut bakvägen, och då mästern Joseph efter en stund kom in för att höra efter om hans gäst önskade ny påfyllning i sin stänka, var rummet tomt.

Men på vägen till fästningen ilade den lifländske bonden, som ej var någon annan än Robert Kling, med stora steg.

»Jaså, han är der», mumlade han för sig sjelf.
»Ah, då skall jag nog veta att få honom ut redan i natt.»

Sedan Robert klädt om sig, ilade han genast till Dahlbergs bostad. Den rastlöse gamle fältmarskalken hade, halft uttröttad kastat sig på en soffa, för att njuta några minuters hvila. Men förr, än han anade det blef han störd af vakthafvande officeren, som berättade, att sergeanten Robert Kling anhöll om ett viktigt samtal med fältmarskalken.

»Kan det ej uppskjutas på en timme?» sporde Dahlberg.

»Han sade, att han önskade samtalet nu, så framt ej öfverstigliga hinder funnes.»

»Nå, så låt honom komma in då», svarade Dahlberg. Några ögonblick derefter stod Kling i rummet.

»Hvad är det ni har att förkunna, unge man?» sporde fältmarskalken, ännu qvarliggande på soffan.

Efter några ursäkter för det sena besöket, ryckte Kling oförbehållsamt fram med sitt ärende, förtäljde om det lömska angreppet mot den svenskvänlige Peter Swiancza, omtalade hans bortförande till klostret och hans inhysande i gyttjekammaren, samt slutade med dessa ord:

»Och nu, herr fältmarskalk, beder jag eder om endast tio man, för att rädda Peter Swiancza och återgifva honom åt hans djupt sörjande dotter.»

»Hur är det, sergeant?» sporde Dahlberg, som under det Kling talade, rest sig upp i sittande ställning på soffan, »är ni ej på något sätt intresserad af den der flickan? Mitt minne sviker mig i denna sak, men jag vill erinra mig, att ni står i något intimt förhållande till henne?»

»Med herr fältmarskalkens tillstånd har jag nyligen blifvit trolofvad med Gryphina, Peter Swianczas enda barn.»

»Ja, ja, nu påminner jag mig det. Hon är ju katolska?»

»Nej, hon har nyss öfvergått till vår religion.»

»Nå, så tag då edra tio man, men var bara försiktig. Hur skola ni slippa in i klostret?»

»Åh, det blir väl något råd.»

Företrädet var slut och Robert Kling ilade med stora steg bort för att utvälja de män, som ville följa med honom.

7.

Det blef ingen svårighet för Robert att finna villiga följeslagare. Vål tjugu anmälde sig genast,

men som han trodde att ett sådant stort antal skulle väcka alltför stor uppmärksamhet, utvalde han endast tio. Bland dessa befann sig också Anders Kron, som under tre års tid varit fånge i landet och för den skull väl begrep och kunde tala språket.

Denne Anders Kron yttrade till Robert när denne beskrämde sig öfver, att han ej ännu visste på hvad sätt de lämpligast skulle komma in i klostret:

»Låt mig bara hållas, och jag svarar för, att allt skall gå bra. Tillsammans böra vi likväl ej närma oss målet, utan på omvägar, och högst två tillsammans.»

Robert Kling gillade denna plan, hvilken genast sattes i verkställighet.

Kort före midnatt syntes två i fotsida kappor insvepta personer med största försigtighet smyga sig framåt Klostergatan i riktning mot klostret. I staden rådde ett lugn, som då och då endast stördes af någon utelöpande hunds skällande och af vallposternes anrop. Det matta månljuset gjorde att alla föremål kunde urskiljas.

»Undrar hvad Kron ämnar taga sig till», hviskade den längste nattvandrararen.

»Det undrar jag också», svarade den andre. »Men hur han än må handla, så kunna vi vara fullt säkra på, att han utför sin sak bra.»

»Ja, det vill jag också tro», inföll den längste, som ej var någon annan än Robert Kling. »Men», fortfor han med bekymrad stämning, »om han skulle misslyckas?»

»Ja, så finnes det ingen annan utväg, än att med våld taga klostret.»

»Nej, nej, det är just detta, som vi måste undvika, ty jag hörde på fältmarskalken, att han ej önskar öppet våld, för att ej reta stadens katoliker. Kron måste därför uttänka en annan plan, om ej den, han nu har i sinnet, är utförbar.»

»Och det gör nog Kron, ty han är en slug sate.»

De båda vandrarna hade nu hunnit så långt fram, att de kunde se klostrets grå murar lika sagojättar

höja sig vid ändan af gatan, och de saktade för den skull sin gång.

»Jag tycker mig se ett par personer smyga der framme», menade Klings följeslagare.

»Hvar?»

»Der borta i närheten af muren.»

»Ja, nu ser jag dem också. Men hur skola vi få veta om de äro af de våra?»

»Gå fram till dem naturligtvis.»

»Nej, det duger inte. De skulle kunna göra allarm om de, som kanske är troligt, äro af den flock, som öfverföll Peter. Jag såg nog desse bofvar inne på 'Spräckta kruset', och de sågo samt och synnerligt ut för att kunna göra hvilka bofstreck som helst. Låt oss istället gömma oss i den här portgången, den är ganska djup och rymmer oss båda två mycket väl.»

Sagdt och gjordt. Robert Kling och hans följeslagare stucko sig undan i portgången, och kunde derifrån obehindradt och utan att sjelfva bli sedda, gifva akt på de misstänkta personerna vid klostret.

Under det de som ifrigast hade sina blickar fästade på dem för att se, om de ej af några tecken skulle kunna känna igen dem, hördes snabba steg från samma håll som de sjelfve kommit. Ännu ville de ej gifva sig till känna, hvadan de förstucko sig ännu djupare in i portgången.

När den okände kom der utanför ryckte Klings följeslagare honom våldsamt i armen och hviskade:

»Han är ej en af de våra.»

»Nej, jag ser det. Det är en munk.»

Det var också en munk, som passerade förbi under det han ifrigt mumlade någonting och med feberaktig otålighet tummade sitt radband.

»Det är kanske en af de der bofvarne», hviskade Klings följeslagare ånyo.

»Kanske. Nej, stilla, stilla», fortfor han, när den andre ville störta fram, för att kasta sig öfver munken, »jag ser att de der borta äfven börja röra på sig hitåt. Ah, det måste vara de våra, ty jag kan

räkna ända till sju stycken. Håll ditt vapen i beredskap och följ mig tätt i hälarne.»

Gynnade af den skugga, som husraden kastade utåt halfva gatan, i hvars ljusare del munken alltjemt framgick lika tryggt, smögo sig Robert Kling och hans följeslagare tätt efter honom. Plötsligt försvunno äfven de sju och Robert kunde ej, hur mycket han än skärpte sina blickar, få syn på dem.

Sergeanten började i följd deraf känna sig mer och mer orolig, då han plötsligt fick se dem störta fram och kasta sig öfver den intet ondt anande munken. Men hur förvånad blef han ej när denne skrattande utbrast:

»Hvarför får jag inte gå i fred?»

»Det är ju Kron», utropade Kling och hans följeslagare samtidigt och skyndade fram. Ja, Krons förklädnad till munk var så mästerlig, att en äkta pater ej skulle kunnat taga honom för en oäkta sådan.

»Gömmen er nu bakom utsprången i muren», sade Kron. »Här befaller jag och när I sen mig slinka in genom klosterporten, så skynda bara fram.»

Sedan han tillsett att alla blifvit väl placerade, gick han fram och knackade på den lilla rutan till portvaktens rum.

Portvakten Czamo, som fått i uppdrag att se till att Peter Swianca ej skulle undkomma, hade ungefär samtidigt med attentatet mot klostret varit nere i gyttekammaren och pinat den stackars fången med sitt hån och sina berättelser om hvad han skulle komma att utstå.

Till slut brast fångens tålmod och han utropade, under det han gick Czamo på lifvet:

»Heldre än att du står här och hånar mig, tycker jag att du kunde gifva mig en bit att tugga på.»

»Mat?» sporde Czamo hånande.

»Ja, hvad annars?»

»Ack, du kan ej tro hur fattiga vi äro», ömkade

sig portvakten. »Vi få knappt sjelfve en matbit, hur vill du då, att vi skola kunna dela med åt andra, aldraminst en fånge?»

Med dessa bittra ord gick han ut och tillslöt väl dörren efter sig.

»Djefvul», mumlade Peter Swiancza när Czamo försvunnit. »Är det då er mening, att låta mig svälta ihjel i denna sataniska håla? Ja, jag förstår er nog, men — — —.»

Han uttalade ej meningen. Hufvudet började värka och han kände starka qväljningar.

»Nu har jag nog gjort det bra», mumlade Czamo för sig sjelf under det han sakta gick uppför de af fukt slippriga trappstegen. »Detta är den andre fången, som jag i år haft der nere! Men hvart tog den förste vägen? Ha, ha, ha, det är ändock rätt bra, att Dünafloden går här förbi; den för utan afgift liken med sig ut i Rigabugten och sedan skall nog Östersjön säkert gömma dem.»

Under fortsatta monologer framkom han ändteligen till portvakttrummet.

Czamo var, såsom alla lata munkar och deras tjenare, omåttligt begifven på mat och dryck, företrädesvis det sist nämnda. För ett krus godt vin skulle han kunnat, såsom en af hans vänner en gång yttrat, till och med sätta sin själs salighet i pant. Med en slughet utan like, visste han också att förskaffa sig den outhärliga drycken och om han härvidlag ej alltid gick så ärligt till väga, det bekymrade honom föga, ty den mest fanatiska jesuit kunde ej mera praktiskt än han tillämpa Loyolas bekanta sats: Ändamålet helgar medlen.»

Men nu, då han kom från sitt besök i gyttjekammaren, var hans panna höljd i moln och hans lynne ej det bästa. Hvad var orsaken?

Inkommen i det lilla portvaktarrummet, der knappt mer än fyra personer kunde röra sig, sjönk han pu-stande ned på en stol, höll upp ett vinkrus mot oljelampan, suckade som om han burit på abedissans och

alla nunnornas hemliga synder, och framstönade detta enstafviga, för honom förfärliga och uttrycksfulla ord:

»Tom.»

Detta var det värsta som Czamo visste. Hur skulle han nu kunna få sig ett fullt krus, eller endast en helt liten butelj? Till abedissans vinkällare hade han ej längre tillträde allt sedan hon en dag upptäckte att förrådet der tog slut hastigare än vanligt.

»Nej, jag står inte längre ut med det här», mumlade han för sig sjelf. »Så snart min tjenstetid är ute, går jag tillbaka till munkklostret vid Jakobsporten och återtager min portvaktssyssla der. Det finnes inga snålare varelser än qvinnor, isynnerhet om de äro nunnor. Det är väl, att — — —.»

Knackningen utifrån kom honom att helt plötsligt afbryta sin monolog.

»Hvad var det», mumlade han och drog sig till hälften förskräckt in i en vrå af rummet, samt lyssnade med återhållen andedrägt. Efter en stund förnyades knackningen och samtidigt dermed förnams en svag hostning utifrån.

»Den heliga jungfrun vare lofvad», mumlade han för sig sjelf. »Det är en menniska, ty en ande hostar ej. Undrar hvad det kan vara för en gynnare och hvad han vill så här sent.»

Med dessa ord närmade han sig den lilla gluggen, lade örat intill den så tätt han kunde och sporde:

»Hvem är der?»

»Öppna luckan», svarade rösten utifrån.

»Hm, hm», tänkte Czamo, den der stämman känner jag väl igen. Tänk, om det vore han.»

»Nå, öppnar du inte», hördes åter rösten utifrån, och nu med mera otålighet.

»Jag måste väl öppna då», mumlade Czamo halfhögt. »Det kan måhända vara något viktigt ärende han kommer i.»

Några ögonblick derefter var det lilla fönstret på vid gafvel.

»Nå, hvad vill du?» sporde nu Czamo nyfiken.

Istället för att besvara denna fråga, sporde Anders Kron och förstälde sin röst på ett mästerligt sätt:

»Pax tecum, mi amice!»

»Ah, det kan inte vara någon annan än du Vohlfried», utropade Czamo. »Hur har ni det derborta i klostret?»

»Bra, men hur har du det sjelf?»

»Ytterst dåligt, vän Vohlfried; ja, jag kan gerna säga uselt.»

»Ja, det är din egen skull», svarade den föregifne Vohlfried. »Hvarför flyttade du hit?»

»Se så, låt oss inte mera tala derom», utbrast Czamo, som ogera ville tillstå hvarför han begick den dumheten att flytta från ett bättre ställe till ett sämre. »Men, det förundrar mig att se dig ute så här dags.»

»Det kan jag nog tro. Men eftersom jag nu var i trakten, kunde jag ej underlåta att helsa på dig och bjuda dig på ett godt glas vin, direkt intaget från — —.»

»Ah», utbrast Czamo och smackade betecknande med tungan. »Hvar har du vinet?»

»Här», svarade den falske munken och drog fram en lång butelj, som han burit under munkkåpan.

Czamos ögon glänste och hans läppar sögo redan i andanom den begärliga drycken.

»Gif hit», utbrast han ifrigt och sträckte flåsande ut ena armen genom gluggen. Men den föregifne Vohlfried drog sig hastigt några steg tillbaka och sade förebrående:

»Tror du att du får det ensam? Nej, då bedrager du dig. Unnar du mig ej, att få prata bort några minuter hos dig?»

Czamo vändades och svettades omåttligt. Slutligen sade han:

»Abedissan har i dag förbjudit mig att släppa in någon, utan att först fråga henne.»

»Så-å», utbrast den falske munken och tog på sig en så dum uppsyn som möjligt. »Men, hvarför denna försigtighet?»

»Har ej rättighet att yppa det», svarade Czamo under det en tung suck arbetade sig fram ur hans bröst.

»Jaså», svarade Vohlfried och stoppade buteljen ånyo under kåpan. »Jag vill visst inte förleda dig till något orätt, och därför tjenar det till ingenting, att stå här längre och prata. Sof godt, vän Czamo.»

»Nej, vänta, vänta», stönade denne, när den falske munken vände sig om för att gå. »Hvarför är du så häftig, Vohlfried. Säg mig bara en sak. Har du sett några svenskar i närheten?»

»Hvarför frågar du så?»

»Det skall du få veta sedan. Svara nu på min fråga!»

»Nej, det var mycket länge sedan jag varnade någon kättersk soldat i den här trakten.»

»Godt», inföll Czamo, hvilkens betänkligheter nu med ens försvunnit. »Vänta så skall jag öppna.»

Under den korta tid, som åtgick innan Czamo hann söka reda på sina nycklar och gå ut till porten, hade Robert Kling och hans kamrater ännu mera närmast sig densamma.

Snart hördes portvaktens tunga steg. En nyckel sattes försigtigt i låset, vreds lika försigtigt om två slag och utan att knarra det minsta gick porten upp.

Innan Czamo ens hann gifva det minsta ljud ifrån sig, hade Robert Klings muskelstarka hand gripit ett hårdt tag om hans strupe. Den förbluffade portvakten hade till den grad förlorat all sin besinning, att det ej behöfts denna uppmaning till honom:

»Om du gifver det minsta ljud ifrån dig, är du dödens man.»

8.

Abedissan Discordia hade, liksom i allmänhet menniskor med ondt samvete, svårt för att sofva lugnt. Tidt och ofta for hon upp ur sömnen, mumlade sina böner och försökte att åter inslumra.

Men denna natt var det henne omöjligt att få en

blund i ögonen. En obestämd oro hade helt och hållet intagit hennes hjerta. Sitt lilla bönerum mätte hon med stora och tunga steg, men till och med det svaga buller, som här af uppkom, var henne förhatligt.

»Jag har kanske begått en dumhet när jag lät kasta Peter Swiancza i gyttjekammaren», mumlade hon för sig sjelf. »Hans dotter är ju trolofvad med en svensk och utan tvifvel skall han använda alla möjliga utvägar för att utspana hans gömställe. Och lyckas detta, då är det förbi med oss, ty den svenske fältmarskalken är en sträng herre, som aldrig plägar lägga fingrarna emellan om det behöfves! Ah, så jag pratar! Hvem skall kunna ana, att — — — men nu kommer den der förfärliga oron öfver mig igen. Om någon af nunnorna — — — nej, det är omöjligt, det våga de ej! Men — — — jag vet, att de äro förbittrade på mig för — — — ah — — nu komma de der grillerna tillbaka igen!»

Vid dessa ord gick hon fram till den rikt utsirade bönstolen, kastade sig på knä och rabblade upp en massa latinska böner utan den ringaste urskiljning. Sedan hon derefter korsat sig ett par gånger, var »allan rättfärdighet» uppfylld.

Hon tycktes också blifva något lugnare för en stund, men denna stund blef äfven kort.

»Nej, jag måste dit ned», utbrast hon. »Han får ej vara der längre. Ja, mitt beslut är fattadt.»

Utan att betänka sig längre, fattade hon en liten ringklocka af silfver. Vid dess klara ljud skyndade en ung och blek flicka in i bönerummet.

»Amalia», befalldes abedissan med sträng röst, »du skall följa mig ned till gyttjekammaren.»

Den unga nunnans kropp skakades som af en frossa då hon hörde detta namn. Utan att motsäga, ty hon visste att det ej skulle gagna henne, tog hon en liten oljelampa och gick förut ned för de trappor, som ledde till den flygel, der gyttjekammaren befann sig djupt nere.

Det var förfärliga och kvalfulla timmar som Peter

Swiancza hade tillbragt dernere. Han kände tydligt hur den dödande luften allt mer och mer tärde på honom.

»Heliga jungfru, hvad har jag syndat eftersom du pålagt mig detta straff», suckade han. »Är det kanske därför, att min dotter följt sitt — — — men tyst, hörde jag ej steg i trappan? Nej, ingen kommer för att bringa mig hugsvalelse, jag får nog ensam försmäkta i detta gräsliga afgrundshål. Om jag ändock — — — jo, nu hör jag tydligt att någon kommer.

Han hade hört rätt. Det var abedissan Discordia, som inträdde i gyttjekammaren under det Amalia stannade i dörröppningen och med oljelampan belyste scenen.

»Min son», utbrast Discordia och antog för syns skull en sträng ton, »du har mycket syndat, men — — —.»

»Låt mig bara komma ut ur denna förbannade håla, och jag skall förklara mig», afbröt den stackars fången.

Discordia betänkte sig några ögonblick. Derpå sade hon:

»Om du lofvar mig en sak.»

»Hvilken då?» sporde Peter Swiancza.

»Att tiga med allt hvad du sett, hört och erfarit.»

»Det — — — det — — — det — — nåväl, jag — — lofvar — — — det.»

»Svär det vid denna heliga bild», fortfor Discordia och framräckte ett krucifix.

Peter Swiancza ryggade tillbaka.

»Jaså, du vill det ej», fortsatte Discordia på samma gång bittert och spefullt. »Jag förstår nog din mening. Du vill endast komma härifrån för att omtala uppträdet för kommandanten, men,» fortfor hon och hennes onda lynne började nu att rinna på henne, »jag istället svär vid detta kors, att du aldrig skall komma lefvande ur denna håla.»

När hon med dessa ord vände sig om för att gå, utropade Peter Swiancza under det han förtviffad sträckte båda händerna mot abedissan:

»Jag vill svärja — — jag — — —.»

»Nå, så gör det fort. Sedan får du följa mig.»

Peter Swiancza hade redan lagt ett par fingrar på krucifixet och Discordia skulle just börja att förestafva eden, då Amalia förskräckt utropade:

»Jag hör karlröster uppe i trappan.»

»Du måste yra, flicka», ropade Discordia under det hennes kinder öfverdrogos af en dödlig blekhet.
»Hur skulle väl — —.»

Innan Discordia hann få sista ordet öfver läpparne, upplystes plötsligt den smala trappan af ett bloss och nedåt störtade Robert Kling, följd af ett par af knektarne. De öfrige höllo vakt dels på gården och dels vid porten.

Vid åsynen af de båda fruntimren studsade Robert tillbaka. Han igenkände likväl genast klostrets abedissa.

»Hvar är Peter Swiancza», röt han och fattade den darrande abedissan i armen. »Har ni låtit honom omkomma i denna förpestade afgrundshåla, så skall ni också röna samma öde.»

»Här är jag», hördes i detsamma en svag stämma och Peter Swianczas likbleka ansigte blef synligt. »Jag är ej död ännu, men hade du ej kommit så lägligt, hade du troligtvis aldrig fått se mig lefvande.»

»Sergeant», yttrade i detsamma en af knektarne och pekade på abedissan, hvilkens ben knappt ville bära henne, »vore det inte så godt först som sist, att kasta in karingen der i hålan, så att hon sjelf får smaka på hvad hon låtit andra känna?»

»Nåd, nåd», hördes det i detsamma från Discordias likbleka läppar.

»Bort härifrån», kommenderade i detsamma Robert, »och», fortfor han pekande på abedissan, »tag ni hand om henne. Hon följer med till fästningen.»

Discordia var så tillintetgjord, att hon nära nog sjunkit till marken, hvadan en af knektarne måste stödja henne. Då hon passerade ut genom porten såg hon portvakten ligga bunden inne i sin kammare. Den blick hon gaf Czamo borgade ej för något godt om de tilläfventyrs skulle råkas i en framtid.

Samma natt som detta inträffade i klostret, hade Leszko och hans meningsfränder åter varit samlade på »Spräckta kruset.» Mycket hade der afhandlats under det ölstänkorna gjorde sin hastiga rund laget om. Bland annat hade också Leszko invigt mäster Joseph och ett par andra i planen till stadens öfverrumpling. Alla de invigde hade funnit planen ej endast förträfflig, utan äfven verkställbar. Derpå dracks det ännu mera och när sällskapet slutligen bröt upp, voro alla betydligt druckna.

Under färden hemåt fick Leszko den idéen, att han skulle taga vägen åt Peter Swianzas hus, för att se om Gryphina möjligtvis kunde vara vaken. Men hela huset låg försänkt i dunkel; endast det matta månskenet belyste det något.

Som porten stod öppen, raglade Leszko in på gården, för att se om ej derifrån skulle synas något, som kunde upplysa honom om, huruvida den unga flickan vore vaken eller ej. Men, äfven nu blef Leszko gäckad.

Då han skulle aflägsna sig och just ämnade träda ut på gatan, nåddes hans öron af stegen från en marscherande trupp. I den ställning Leszko nu var, kunde han ej visa sig. Han gömde sig därför bakom porten, dock så, att han kunde se de förbitågande.

Lika full som han förut varit, lika nykter blef han nu, då han till sin förskräckelse igenkände Peter Swianza och abedissan Discordia i knektarnes led. Han var nära att falla till marken, men lugnade sig något, då han såg, att Peter ej stannade vid sitt hem, det han likväl girigt syntes betrakta, utan medföljde upp till fästningen, der Gryphina befann sig.

»Hur ha de fått spaning på honom», mumlade Leszko, då han som en galning störtade ut ur porten. »Ah, jag är förlorad! Peter skall angifva mig! Jag måste ut ur staden!»

Han skyndade genast till Sandporten, der han möttes af ett barskt:

»Halt! Ver da?»

Och då han begärde att få slippa ut, svarade posten, under det han riktade geväret mot Leszko bröst:

»Sträng befallning är nyss gifven, att ingen, eho det vara må, får slippa ut ur staden.»

Sedan Leszko försökt på flere ställen, men med samma resultat, skyndade han tillbaka till »Spräckta kruset», der han trodde sig vara i bättre säkerhet än annorstädes.

Mäster Joseph, som också kände sig helt illa till mods därför att öfvervåldet mot Peter Swiancza skett i hans hus och med hans goda minne, upplät ändock åt Leszko ett litet kyffe på gården ofvanför bryggstugan. Der kunde han vara säker åtminstone de första dagarne till dess de ifrigaste efterspaningarne hunnit svalna.

9.

Då general Carlowitz anlände till polsk-sachsiska lägret, erhöll han genast företräde hos polske konungen August, tillika kurfurste i Sachsen och af efterverlden benämnd »den starke». Hans kroppstyrka var nemligen ett allmänt samtalsämne, och som bevis på dennas storlek berättas det, att han med blotta handen kunde böja ihop en vanlig hästsko.

Så snart generalen redogjort för sin beskickning hos czar Peter, omtalade han sina planer på Riga.

»Det är väl inte möjligt, att det skall kunna lyckas», utropade kung August förvånad.

»Jag tror det, eders majestät», svarade generalen med tillförsigt. »Är bara hären tätt efter, så svarar jag för, att svenskarne ej länge skola kunna bibehålla staden.»

»Planen är god», svarade konungen efter en stunds betänkande, »men gamle Dahlberg är ingen motståndare att leka med.»

»Åh, hvad det beträffar, så vet jag nog en, som

kan hålla honom stängen», inföll Carlowitz sjelfbelåtet och under det ett öfverlägset leende spelade kring hans läppar.

»Kan väl hända», inföll konung August eftertänksamt, »men är ni riktigt säker på den der bonden Leszko, eller hvad han nu heter?»

»Lika säker som på mig sjelf. Jag har en gång räddat hans lif och därför — —.»

»Bah», afbröt kungen, »på tacksamhet får man ej stort bygga. Dock vill jag tro på edra försäkringar och biträda planen med hela armén. När ämnar ni sätta den i verkställighet?»

»Så fort det bara hinner bli mera snö. Det är lättare att transportera stora slädar än vagnar, och så göra de ej så mycket buller af sig.»

Konung August gick en stund af och an i djupa funderingar. Slutligen stannade han framför generalen och sade, i det han skarpt fixerade honom:

»Såg ni om Dahlberg hyste någon misstro till er berättelse om packvagnarne?»

»Icke den ringaste skymt af misstro syntes i hans ögon.»

»Godt. I hvilket skick äro Rigas fästningverk?»

»Om förlåtelse, eders majestät, men detta kom jag ej i tillfälle att öfvertyga mig om.»

»Icke!» utropade konungen, under det misstråkingen tydligt stod att läsa i hans ögon. »Och ändock var ni ett helt dygn inom stadens murar!»

»Visserligen, eders majestät, men betänk den våda jag skulle lupit, om jag gått omkring och tagit kännedom om försvarsanstalterne. Min rang och min befattning såsom eders majestäts sändebud, skulle ej kunna hindra, att jag blifvit anhållen såsom spion.»

»Sannt», inföll konung August efter ett kort betänkande. »Men är ni också säker på, att den der bonden tillräckligt bearbetar stadsborna, så att vi kunna vänta ett verksamt understöd i det afgörande ögonblicket?»

»Alldeles säker, eders majestät.»

»Nå, då kan jag också vara temligen säker på, att inom kort hafva Riga i mina händer», utropade konung August under det hans ögon strålade. »Och har jag blott Riga, så följer snart hela Liffland med.»

»Ja, till och med Kurland», inföll general Carlowitz öfvertygande.

Denna spådom gjorde konungen ännu gladare och han utropade, under det han höjde silfverbägaren och bjöd generalen att följa exemplet:

»Nu dricka vi för en lycklig utgång på vår rättvisa sak. Min frände, Karl, skall ej blifva så litet snopen, då han kommer framför Rigas murar och finner endast sachsare der innanför. Ni, general, blir då guvernör der.»

Äfven generalens bröst svälldes af glada känslor, då han tänkte på det blifvande guvernörskapet, och då han ganska sent på aftonen lemnade konung August, var han fullt och fast öfvertygad om, att hans djerfva företag skulle krönas med framgång.

Morgonen derefter afsände han sin trotjenare Peter till Riga, för att uppsöka Leszko, den Peter väl kände, och muntligt gifva honom de befallningar, som voro af behovet påkallade.

Ryktet om Peter Swianczas borttröfvande hade spridt sig som en löpeld kring hela staden och nära nog allmänt utpekades Leszko såsom upphofsmannen till det lömska öfverfallet. Men ingen kunde gissa sig till hvart den gamle borgaren blifvit förd. Ljus i saken skulle dock snart spridas.

När de i trakten af klostret boende om morgonen vaknade och gingo till sina sysslor, funno de till sin stora förvåning Peter Swianczas bod öppen och gubben själf stående i dörren och seende sig omkring åt alla sidor, liksom för att öfvertyga sig om, att han verkligen befann sig i sitt hem. Och bakom disken satt såsom förut den vackra Gryphina, strålände af helsa och glädje.

De första morgonsysslorna blefvo nu för en stund glömda. Nyfikenheten dref nemligen stora hopar af folk till den lilla boden och snart var gatan helt och hållet uppfylld af menniskor, hvilka begapade Peter Swiancza, liksom hade han varit antingen en farlig, nyss ur fängelset utsläppt person, eller ett riktigt underdjur.

Peter hade icke omtalat för någon hvart han blifvit förd, ej heller på hvad sätt han blifvit räddad. Men båda delarne blefvo lika fullt kända längre fram på dagen.

Af Rigas innevånare voro ej så få lutheraner. Desse blefvo, oaktadt Peter Swiancza var katolik, högst förbittrade öfver abedissan Discordias grymhet att kasta sin fånge i gyttjekammaren. Peter Swiancza var ju fader till Gryphina, som öfvergått till lutherdomen och detta var egentliga orsaken till gäsningen.

I stora hopar rusade lutheranerne till klostret och fordrade abedissans utlemnande. Förgäfves bedyrade Czamo, som blifvit fri från sina bojer då svenskarne aftågade, att hon befann sig som fånge på fästningen. Folket trodde honom ej, utan gjorde sig redo att storma klostret.

I dessa för Czamo så kritiska ögonblick ankom en ännu större hop katoliker, för att värna sin helgedom. Hotande ord och gester började grälet, men snart skred man till handgripligheter.

Lutheranerne, som först anländt till platsen, hade tagit stöd af muren. Katolikerne ville drifva dem derifrån, för att sjelfve beskydda sin egendom, och så uppstod ett särdeles lifligt handgemäng.

Redan i början af grälet hade en af lutheranerne skyndat upp till fästningen, der han genast träffade fältmarskalken Dahlberg.

»Hvad står på?» frågade denne vänligt, när han såg den andfäddhet, som röjde sig hos budbäraren.

Sedan denne fått tillräckligt med luft, svarade han:

»De slåss vid klostret.»

»Hvilka?» sporde Dahlberg och ryckte till.

»Lutheraner och katoliker.»

»Hvarför slåss de då?»

Budbäraren omnämnde orsaken. Dahlberg gaf genast befallning att ett par hundra man skulle följa honom, och länge dröjde det ej, förrän den gamle fältmarskalken i spetsen för sine ryttare sprängde framåt Klostergatan.

Vid åsynen af de svenske ryttarne upphörde slagsmålet af sig sjelft, och efter några lugnande ord från Dahlberg åtskiljdes folkmassan.

Men här och der i staden föreföllo under ett par dagars tid småstrider mellan de olika trosbekännarne, så att Dahlberg ständigt måste hafva starka patruller ute för att ej något allvarligt sammanstötande skulle inträffa.

Under en af dessa småstrider hade en hop lutheraner jagat några katoliker in på gården till »Spräckta kruset.» Mäster Joseph och Leszko suto just då som bäst pokulerande och samtalande i den lilla kammaren.

»Heliga jungfru, jag tror att det är uppror i staden», skrek den munviga hushållerskan och störtade in i kammaren. »Se bara sjelf.»

Och sedan hon med full hals skriket ut dessa ord, störtade hon ånyo ut i köket för att gömma sig.

»Ja, det ser verkligen så ut», stönade mäster Joseph och ref sig betänksamt i hufvudet. »Hvad är nu att göra, vän Leszko?»

Vännen Leszko var lika rådlös som mäster Joseph. Han var också hvitare i ansigtet än denne, ty bland dem, som förföljde de andra hade han igenkänt många af sina fiender.

»Ja, hvad skola vi göra!» utropade han och sprang till dörren.

»Gå inte ut», förmanade mäster Joseph, »de skola slita dig i stycken.»

Leszko, som fann, att Joseph hade rätt, kröp istället bakom disken i det stora rummet.

Snart bultade den segrande folkmassan på dörren och begärde öl. Hvarken mäster Joseph eller Leszko

voro hågade att öppna, hvadan de iakttago en betydelsefull tystnad.

Detta tyckte folket der ute naturligtvis icke om, hvarför slag och sparkar började hagla mot dörren.

»Det är väl ändå bäst att jag öppnar», utbrast mästern Joseph.

»Tror du det», stönade Leszko och reste sig mödosamt upp.

»Ja, ty annars slå de in dörren och det kostar penningar att få en sådan igen», svarade mästern Joseph ängsligt. »Och hvem vet om ej de ursinniga människorna till på köpet taga sig för att rifva ned hela huset. Jag vånnar att jag hade dem — — —.»

Slagen på dörren fördubblades.

»Nej», skrek mästern Joseph och sprang fram, »jag måste öppna, ty jag vill ej hafva min egendom förstörd.»

»Vänta bara till dess jag hinner undan», skrek Leszko.

Men just som mästern Joseph skulle öppna, föll dörren med ett brakande inåt. En del af den träffade mästern Joseph rakt i pannan, så att han störtade baklänges.

Och under ursinniga skri rusade folkhopan in.

Leszko sprang in i lilla kammaren och derefter ut på gården, der han förenade sig med de sina. De flydde vidare genom en bakport och kommo undan medan den segrande folkhopan skrålande och drickande huserade i mästern Josephs ölkrog.

Men, ännu voro Leszkos vedermödor icke slutade. En af hans argaste motståndare, som befann sig bland den segrande folkhopan, fick syn på honom just som han ämnade smyga sig ut genom bakporten.

»Se der flyr den skurken Leszko, som man påstår ha varit den, som narrade den stackars Peter Swiancza i fällan», skrek Leszkos fiende. »Ska' vi låta honom komma undan?»

»Nej, nej», ropade ett dussin röster, »han får inte undkomma!»

»Nå, så följ mig då och skrik lagom», blef det tvära svaret.

»Åh, han måtte väl inte hinna undan medan vi smaka på ett par klunkar af mäster Josephs präktiga öl», hördes en röst i hopen.

De der klunkarne blefvo ganska djupa. När sedan den larmande folkhopen ändteligen lemnade »Spräckta kruset», kastade en och annan en slant på disken, men de fleste gingo utan att betala.

Mäster Joseph såg också mer än olycklig ut, der han, sedan alla försvunnit, gick fram och tillbaka i det stora rummet, ref sig bakom öronen och svor många dyra eder öfver de objudna gästerna, i hvilkas närvaro han likväl ej vågat säga ett halft ord.

Chrobry, så hette Leszkos ofvan nämnde fiende, skyndade så fort han kunde efter de flyende. Han brydde sig endast om Leszko, de öfrige fingo löpa hvarthän det behagade dem. Snart fick han också sigte på den åsyftade just som denné vek om ett hörn till en af vallgatorna. Han fördubblade alltså sitt lopp, och hade inom kort den tillfredsställelsen att se sin fiende på närmare håll. Chrobry, som var en stor och grof karl, tviflade ej en enda minut på att han skulle misslyckas på sin jagt.

Andfådd af det häftiga löpandet stannade ändteligen Leszko ensam helt nära norra vällen. Alla de andra hade sprungit ifrån honom.

»Jag såg nog att Chrobry var med», tänkte han. »Får han se mig, så kommer jag ej att stå mig mer än nått och jemt. Men», fortfor han och tog upp en liten pistol, den han noga synade, »den här knäpper honom ändå, vore han än en gång till så grof och stark».

Leszko funderade just på hvad han skulle taga sig till, då han af en händelse kom att se sig tillbaka.

»Vid alla onda makter, der är han mig ju i hälarne», skrek han till. Faran gaf honom nya krafter; han bokstafligen flög framåt. Likaså Chrobry.

Den villervalla som grälet mellan stadsborna uppväckt, gjorde att Dahlberg måste hålla alla sina trup-

per på benen. Härvid kunde det med bästa vilja i världen ej undvikas att en och annan punkt af vallen om dagarne ej blef så omsorgsfullt bevakad, som behöfligt var, emedan knektarne hade full sysselsättning nere i staden.

Utan att ana det styrde Leszko kosan mot en af de punkter, som voro sämst bevakade. Chrobry deremot jublade inom sig sjelf då han såg den flyende taga denna kosa, ty han förmodade att posterna antingen skulle taga eller nedskjuta honom.

Leszko var beredd på allt för sin räddning. Öfver vallen skulle han, äfven om han skulle nedskjuta den första post, som ville hindra hans flykt.

Då han ändteligen kom upp på vallen, märkte han till sin förvåning, att det ej fanns någon postkarl på närmare håll än femtio alnar. Han fattade därför raskt sitt beslut. Just som posten ropade an honom och på samma gång ilade fram, kastade han omkull sig och rullade hastigt utför den sluttande vallen. Väl sköt posten efter honom, men kulan hannade istället bland de dvergbuskar, som stode ett litet stycke ifrån vallen.

»Han har kommit undan, den skurken», hväste Chrobry, då han kom upp på vallen. »Ack, om jag haft dig i mina händer!»

Leszko hade rullat utför vallen utan att göra sig någon annan skada, än att han ref sönder händerne och nedre delen af ansigtet. Han reste sig därför så snart han hannade vid småbuskarne och kastade en triumferande blick uppåt vallen. Ja, der stod Chrobry ännu qvar och betraktade med ilska blickar sitt undkomna byte.

En djefvulsk tanke genomfor Leszkos hjerna då han såg sin dödsfiende stå deruppe.

»Nu eller aldrig», mumlade han för sig sjelf. »Tillfället är alltför godt att släppa ur händerne.»

Hastigt ryckte han fram pistolen och just som Chrobry hötte åt honom, brann skottet af. Chrobry famlade några ögonblick med händerne i luften och föll derefter liflös ned på vallen.

»Nu tror jag, att jag ändteligen är fri från den»,
 mumlade Leszko, laddade pistolen på nytt och skyn-
 dade undan mot den längre bort skymtande skogen.

10.

Stridigheterna mellan lutheranerne och katolikerna i staden hade redan förorsakat Erik Dahlberg ett par sömlösa nätter. Om fienden varit underkunnig om den tvedrägt, som rådde derinne, och med kraft anfallit, är det ovisst om Dahlberg skulle kunnat bibehålla den viktiga punkten eller nödgats uppgifva den till konung August.

Inseende vådan af sakernas farliga ställning, sammankallade han för den skull alla borgrarne och så många af stadens öfrige innevånare, som hade tid och lust att infinna sig, uppställde hela sin styrka och höll till de församlade ett kraftigt tal, i hvilket han föreställde dem den stora vådan af att vara oense just när den yttre faran kunde väntas hvilket ögonblick som helst. Följden af detta tal blef den, att alla borgrarne, såväl lutheraner som katoliker lofvade att låta sina enskilda intressen vika för de allmänna och att enigt understödja Dahlberg i hans bemödanden att försvara staden.

Väl var den gamle fältmarskalken nöjd härmed, men han kunde ändock ej känna sig riktigt belåten. Från torget, der sammankomsten egt rum, hemkom han vid middagstiden, och redan ett par timmar derefter anmälde befälhafvande officeren för vakten, att ett bud från general Carlowitz önskade tala med honom.

Dahlberg kunde ej göra sig reda för orsakerna, men då han hörde generalens namn uttalas, kände han en beklämning, som han ej på många år erfarit. Han kufvade likväl sin oro så godt han kunde och befallde, att budbäraren skulle föras in.

Efter några minuters väntan inträdde en ung officer och räckte stillatigande fältmarskalken ett bref. Denne bröt det och läste följande:

»Herr fältmarskalk!

Erinrande om edert löfte, vill jag underrätta eder om, att jag, tre dagar efter det ni mottagit detta bref, reser igenom Riga på väg till Moskwa, för att med czar Peter å min konungs vägnar underhandla om den fred, som båda innerligt önska.

Carlowitz.»

Sedan fältmarskalken väl tre gånger genomläst brefvet, kramade han det våldsamt tillsammans, vände sig derefter till den sachsiske officeren, som under läsningen sett mera orolig ut än tillbörligt var, och sade:

»Generalen kommer alltså på tredje dagen här-
efter?»

»Ja.»

»Hur många vagnar för han med sig?»

»Om förlåtelse, det är ej vagnar, utan slädar. Vintern och den myckna snön göra vagnarne obrukbara nu.»

Dahlberg besvarade ej denna fullt berättigade anmärkning, ty en stor myckenhet snö hade fallit de sednaste dagarne. Han försjönk så helt och hållet i sina tankar, att han till och med glömde främlingens närvaro. På densamma blef han uppmärksamgjord derigenom att sachsaren, som ej längre ville stå vid dörren, lät höra en svag hostning.

Dahlberg for upp, kastade på den främmande officeren en blick, som tycktes säga så mycket som: »Hvarför är du här?» for ett par slag med handen öfver pannan och sade derpå:

»En af mina adjutanter skall genast föra er utom staden. Säg general Carlowitz, att jag skall hålla det löfte, jag gifvit honom.»

Det tycktes ej öfverensstämma med sachsarens plan att så hastigt blifva förd ut ur staden, hvadan han bad om tillåtelse att få hvila sig ett par timmar,

eller åtminstone en, emedan han var ganska medtagen efter den häftiga ridten, men Dahlberg svarade genast strängt:

»Icke så lång tid, som åtgår för er häst att äta, får ni stanna här. Farväll!»

Han gaf derefter i sachsarens närvaro en af sina adjutanter sträng befallning, att ofördröjligen ledsaga den främmande officeren ut genom Sandporten och ej lemna honom ur sigte, förrän han befann sig utom försvarslinierna, hvarefter han med en vink afskedade sachsaren.

Men en knapp timme derefter hade Dahlberg sitt krigsråd församladt hos sig. Efter lång öfverläggning beslöts här, att den största vaksamhet skulle iakttagas och poster utsättas åt den sida, från hvilken general Carlowitz' packslädar skulle komma, nemligen från den kurländska.

Vid afskedet vinkade fältmarskalken åt öfverste Wetz, att stanna qvar. När de blifvit ensamme, utbrast Dahlberg under det hans panna lade sig i djupa veck:

»Jag skall uppriktigt tillstå för eder, öfverste, att jag är djupt orolig öfver hvad som skall komma. Utan tvifvel förehar den der sachsaren något illasinnadt.»

»Nå», inföll öfversten torrt, »hvarför nekade ni ej honom tillträde till staden?»

»Derför att jag en gång i obetänksamhet gifvit honom ett löfte, på hvilket han nu återropade sig.»

»Ja, det var värre det», mumlade öfversten. »Enda sättet att nu förekomma en öfverrumpling, är att, såsom nyss blef afgjordt, utsätta starka poster åt kurländska sidan till.»

»Ja, detta är ju afgjordt, och redan i morgon skall vakten börja. Men säg mig», fortfor Dahlberg, »hvarifrån skall jag få en riktigt pålitlig befälhafvare för de yttersta och viktigaste posterna? Vet ni någon bland officerarne eller underofficerarne vid edra ryttare?»

»Ja, det vet jag», utropade öfverste Wetz, under det hans ansigte ljusnade.

»Nämn mig genast hans namn», bad fältmarskalken ifrigt.

»Robert Kling!»

»Jaha, ni har ej så orätt», menade Dahlberg. »Han tyckes vara en käck pojke, och lyckas han att upptäcka försätet, så gör jag honom till fänrik genast.»

»Det är denna grad han sträfvar efter, mest för sin vackra trolofvades skull», inföll öfversten småskrattande.

»Han skall också bli det, men nämn ingenting till honom i förväg.»

»Nej, jag förstår, det skall bli en öfverraskning.»

»Ja.»

Dermed skiljdes de båda krigarne åt och ett par timmar derefter fick Robert Kling ordres att med femtio ryttare utgå på bevakning åt kurländska sidan till redan följande morgon.

Denna kommendering kom så oväntadt, att Robert ej visste hvad han skulle tro om den. Var fältmarskalken ond på honom, eller ville han blifva af med honom, eftersom han skickade honom till en af de farligaste platserna?

Öfverste Wetz, bördig från samma småländska trakt som Robert, hade alltid visat denne en nära nog faderlig tillgifvenhet. Det var denne till åren gamle, men till sinnelaget unge krigare, som utverkat af Roberts föräldrar, att sonen skulle få följa sin bøjelse och gå i fält, och det var äfven han, som handledt honom under bekymmersamma omständigheter.

Hvad var då naturligare, än att Robert nu gick till sin gamle vän och beskyddare för att inhämta upplysningar! Framkommen till öfverstens bostad blef han genast insläppt, liksom hade han varit väntad. Detta framgick äfven af öfverstens helsning:

»Jag anade att du skulle komma. Jag gratulerar dig.»

Robert stirrade på sin gamle gynnare. Han kunde ej förstå meningen med hans ord.

»Ah, du begriper mig ej», sade öfversten skrat-

tande, »men ser du, Robert, jag skall uppriktigt säga dig, att Dahlberg och jag utvalde med flit dig, därför att faran är störst åt den sidan. Förstår du nu?»

Det glänste till i den unge krigarens ögon då han, fattande öfverstens hand, utbrast:

»Herr öfverste, jag har alltid varit van att anse er mera som min andre far, än som min förman. Det stora förtroende fältmarskalken och ni gifvit mig, skall jag ej svika. Heldre döden!»

Efter dessa ord skyndade han ut och ilade till Peter Swianczas bostad. Boden höll just på att stängas, men som Peter redan på afstånd varseblifvit sin blifvande måg och af hans brådskanie steg märkte, att något ovanligt hade inträffat, väntade han tilldess Robert kunde få komma in denna yttre väg.

Då han vid midnattstid vandrade tillbaka till sin trupp, sjönk Gryphina, som aldrig förut haft någon sorg för Roberts skull, ned bredvid en liten soffa och bad till Gud för den älskades lycka, varmare än hon tillförne bedt till helgonen och madonnan.

11.

Det var med feberaktig otålighet, som general Carlowitz inväntade den timme, när de stora slädarne med sin dyrbara packning skulle vara färdiga att sätta sig i rörelse. Den plan, han uttänkt, var ganska fiffig, och han var så säker på, att den skulle lyckas, att han dagen före afresan tillställde en festlighet för de högre officerarne. Kung August, som sällan ratade en dylik tillställning, var också närvarande och under oändligt jubel druckos skålarne för Rigas fall och Carlowitz' guvernörskap.

En stund efter sedan slädarne begifvit sig af, gafs befallning åt åttio de käckaste dragonerne att följa efter, för att kunska, hette det, men de, som kände till rätta förhållandet, visste mera än så.

Och knappt hade dragonerne försvunnit, förrän larmtrumman gick i sachsiska lägret. Alla rusade till sina platser, troende att kung Karl redan var kommen för att fortsätta sin redan vid Narva började segerbana.

Inom en timme efter det slädarne lemnat lägret var också detta öfvergifvet och hela sachsiska armén, anförd af konung August sjelf och af Carlowitz, i full marsch mot Riga.

Innan marschen begynte hade denne sistnämnde varit sjelfva glädjen, men ju mera han närmade sig Riga, desto tyngre kändes det inom honom.

Ja, det fanns till och med ögonblick, då han genast skulle vilja återvända. Han kämpade dock med sig sjelf en hård strid, för att ej inför konungen förråda sitt inres verkliga tillstånd och han lyckades äfven bra deri.

Sedan Leszko med tillfredsställelse sett Chrobry falla för hans kula, skyndade han djupare in i den lilla skogsdunge, som sträckte sig ett godt stycke ut öfver den annars kala marken.

»Ja, hvart skall jag nu taga vägen», mumlade han för sig sjelf. »Till lägret naturligtvis», hördes en inre stämma. Ja, naturligtvis, men hvar låg det? Derpå hade Leszko ej tagit reda af general Carlowitz. Så dumt, men hur kunde han förstå, att sådant skulle inträffa, som nu skett?

»Jag tror, att jag gjort mig illa», mumlade han och tog sig på venstra benet. »Ja, det kännes så och jag måste väl se efter.»

En tjock och bred rispa, från hvilken blodet sippade fram, gick öfver lårets yttersida. Då Leszko sakta vidrörde den, undslapp honom ett rop af smärta.

»När kunde jag ha fått den», tänkte han. »Ah, den måtte jag ha fått när jag rullade utför vallen.»

Sedan han vid en liten göl tvättat såret rent, fortsatte han linkande sin väg, ty svedan blef allt

större och större. Och hvart han än såg kunde han ej upptäcka någon mensklig boning. Snöfingor började också att falla allt mera tätt och detta ökade naturligtvis hans bekymmer.

»Om jag nödgas tillbringa den här vinternatten under bar himmel, så är det ute med mig», mumlade han och gick på måfå fram mot brynet af ett annat skögsparti, det han såg på afstånd. Blåsten hven så kall och skarp, att den genomträngde hans ej särdeles tjocka kläder, men han fortsatte det oaktadt sin väg med den största ifver. Under sina fordna vandringar i stadens omnejd hade han lagt märke till att en liten stuga skulle finnas i den riktning han nu vandrade.

För att öka hans ängslan började skymningen att falla på allt starkare, och han var nära nog bragt till förtviflan, då med ens ett ljussken hastigt lyste till och försvann. Men hur kort det än var, kunde ändock Leszko upptäcka en mensklig boning, som hade sin plats just i sjelfva skögsbrynet.

»Ah, jag är räddad», mumlade han för sig sjelf. »Jag får värma mig och kan måhända äfven få mig ett mål mat. Den heliga jungfrun vare lofvad.»

Efter ännu en stunds vandring, ty kojan låg mera aflägsen än Leszko i början trodde, klappade han ändteligen på den isbelupna dörren.

»Hvem är det som är så sent ute?» hördes efter en god väntan en gäll qvinnoröst.

»Aha, det är till en gammal hexa jag kommer», tänkte Leszko, »men bättre det, än att behöfva stelna i nattkölden.»

Högt sade han derpå och gaf sin röst ett så lidande uttryck som möjligt:

»En stackars vandrare, som gått vilse och nära nog är stelfrusen. Öppna och låt mig värma mig.»

»Du är väl ingen kättare?» sporde qvinnorösten ånyo.

»Nej, den heliga jungfrun vare evigt lofvad, det är jag inte.»

Den skrala dörren knarrade och skrek när den ändteligen öppnades. Belyst af en fladdrande torrveds-

sticka syntes derefter ett skrumpet qvinnoansigte i den låga öppningen. Det hårda uttrycket i de djupt lig-gande nattsvarta ögonen mildrades något, då qvinnan betraktade Leszko och såg hur han hackade tänderna af köld, och hon sade för den skull:

»Kom in, din stackare; du är väl både frusen, trött och hungrig, kan jag tro.»

»Ja, det slår allt in det», svarade Leszko, som vid tanken på att både få värma sig, hvila sig och äta sig mätt, kände sig bättre till mods. Han lät därför ej qvinnan bedja sig en gång till att stiga in.

»Här kännes varmt och godt», suckade han och såg sig omkring i den om stor fattigdom vittnande koj-an.

»Skulle det inte vara det, när jag har hela skogen att taga af», inföll gumman och drog den insjunkna munnen till ett leende, som visade de två återstående maskätna tänderna. »Jag har alltid varmt här.»

Hade Leszko kunnat hitta på ett annat ställe att besöka, skulle han ej stannat kvar en minut längre, ty den vederstyggliga käringen var honom så mot-bjudande, att han, som förut känt en ganska betydlig hunger, nu kände det riktigt motbjudande så snart han tänkte på mat.

»Nå», utbrast gumman slutligen, »kommer du från staden?»

Leszko visste ej hvad han skulle svara. Han låtsade för den skull som om han varit lomhörd.

Men gumman gaf sig ej så lätt. Hon förnyade sin fråga och nu i denna form och med högre stämma:

»Jag frågar om du kommer från staden, der de satans kättarne husera?»

Nu visste Leszko, som äfven af gummans minspel såg att det var af hjertats innersta öfvertygelse som hon gaf svenskarne detta föga vackra epitet, hvad han kunde svara. Han sade därför utan den ringaste tvekan:

»Ja, det gör jag. Men, hvarför frågar du så, gumma?»

»Derför att jag har en kusin der inne och är nyfiken att höra hur han mår. Känner du honom?»

»Om jag får veta hvad han heter, så kanhända att jag gör det.»

»Joseph, men han kallas allmänt för mästern Joseph.»

»Ah», utbrast Leszko och hoppade till, »är det kanske mästern Joseph på »Spräckta kruset?»

»Just så, just så», menade gumman och nickade belåtet. »Du känner honom, hör jag.»

»Vi ä' goda vänner, och det är just från honom jag nu måste fly för de satans kättarnes skull.»

Gummans ögon glödde af nyfikenhet, då hon utropade:

»Fly, fly! Det der måste du berätta för mig. Se här, drick den här mjölken, den skall göra dig godt, och berätta sedan hur Joseph mår och hvarför du måste fly.»

Sedan Leszko visat gumman sitt sår och hon förbundit detsamma med en smutsig linnetrasa, omtalade Leszko allt hvad som händt honom och slutade med dessa ord:

»Efter hvad jag kan påminna mig hvad Joseph talat, så heter ni», han sade ej du längre, men gumman gjorde det, hon, »ja, hur var det nu igen? Ett svårt namn, och — —.»

»Åh, inte är det svårt, inte», afbröt gumman. »Jag heter Menschiruska.»

»Af rysk börd, kan jag tro», menade Leszko, sedan också han sagt sitt namn.

»Ja, det slår in det. Min far var ryss, men min mor liffländska.»

»Hur länge har ni bott här?»

»Jag vet inte så noga, men allt är det nära femtio år.»

»Och hur gammal är ni sjelf?»

»Åh, nog har jag sett mina sjuttio, det kan jag svara för.»

»Och ändå så rask och kry», utropade Leszko med oförställd förvåning.

»Ja, jag har godt att brås på i den vägen. Min far var nära åttio år då han gick bort.»

»Då har ni allt sett mycket af världen, gamla Menschiruska», menade Leszko och började att se gumman med helt andra ögon än förr.

»Jo, det kan du lita på. Jag har sett både ondt och godt. Jag har sett ryssarnes härjningar och kätternes olidliga framfart. Ja, jag har sett mycket», fortför hon, liksom talande med sig sjelf, »men en sak har jag ännu inte sett, och jag skulle allt bra gerna vilja lefva till dess jag får se det.»

»Hvad är det för en sak?» sporde Leszko nyfiken.

»Svenskarnes fördrifvande härifrån.»

»Var lugn, Menschiruska», inföll nu Leszko, »ni kanske får se det förr, än ni anar; ja, troligtvis om några dagar.»

»Åh, hvad säger du», utropade den gamla qvinnan och slog ihop händerna af glädje under det en förtärande eld brann i hennes ögon. »Säger du sannt?»

»Ja, om det går efter som vi räknat ut det, så kan det ej dröja länge.»

»Berätta mig det.»

Leszko gjorde så. När han slutat var gumman mer än tillräckligt belåten och då hon bjöd sin gäst god natt, yttrade hon sin förnöjelse öfver, att de hatade svenskarnes ändteligen skulle, såsom hon sade. »få sin fulla lön.»

12.

Leszko, som hade krupit ihop i en vrå, hade knappt hunnit insomna, förrän han väcktes af ett hårdt bultande. Äfven Menschiruska vaknade. Trots sin höga ålder sprang hon ganska vigt upp ur den usla bädden och fram till dörren, der hon skrek:

»Hvem är det som bultar? Kan man inte få sofva i fred om nätterna!»

Och nu hördes en ömklig röst utanför:

»För himmelens skull släpp in mig, annars förgås jag af köld och trötthet.»

»Jag tror att hin sjelf skickat på mig alla förfrusna stackare», mumlade gumman, men så lågt, att Leszko ej kunde höra det, ty hon ville ej stöta sig med honom, eftersom han så väl kände hennes kusin, mästern Joseph. Istället gick hon bort till den vrå, der Leszko låg, och frågade:

»Skall jag släppa in honom?»

»Det beror på hvem det är.»

Bultningarne på dörren fortforo med fördubblad häftighet.

»Det är väl bäst att jag utan vidare prut släpper in honom», puttrade Menschiruska, annars vore han i stånd till att slå in dörren.»

»Vänta några ögonblick», bad Leszko. »För den händelse att det är någon af mina förföljare, så vill jag vara beredd på att varmt mottaga honom.»

Med dessa ord reste han sig upp, framtog pistolen och kände noga efter om han ej glömt att ladda om den, sedan han skjutit Chrobry. När han fann att pistolen var laddad, sade han:

»Nu kan ni släppa in honom.»

»Det är allt bra att hafva en sådan der med sig», muttrade gumman och betraktade vapnet. »Hvarken min far, eller min man gingo utan en sådan. De hade den vid sidan när de sofvo.»

»Ja, den är allt bra att ha», pustade Leszko. »Men, skynda er nu, jag hör att den stackarn qvider der ute.»

Då Menschiruska öppnat dörren, såg hon en karl till hälften medvetlös stötdja sig mot väggen. Gumman, som ej heller var svag hvad kroppskrafterna anginge, tog honom i kragen och fick efter ett styft arbete den till hälften förfrusne in i stugan.

Då skenet från den ej fullkomligt slocknade brasan föll på den olyckliges ansigte, rusade Leszko fram och lutade sig darrande öfver den afsvinnade.

»Tänd på en sticka och lys mig», skrek han, »men fort, fort!»

»Hvad i alla helgons namn kommer åt dig», puttrade gumman. »Känner du honom?»

»Ja», svarade Leszko då skenet från stickan belyste den afsvinnades bleka af svart tofvigt skägg omgifna ansigte, »jag känner honom väl.»

»Hvem är han?»

»En af de våra. Han är tjenare hos general Carlowitz och på väg till Riga, för att underrätta mig om när öfverrumplingen skall försiggå. Om ni vill ha er tid i skärselden förkortad, så hjelp mig att återkalla honom till medvetande.»

»Det är snart gjort», inföll Menschiruska lugnt. »Gå ut efter några näfvar snö.»

Derefter började gumman och Leszko att ifrigt gnida den afsvinnade, sedan de först afklädt honom och lagt honom framför den ökade brasan. Till en början gjorde gnidningen alls ingen verkan, men till slut blef kroppen mjukare och började att svettas, och ändteligen hade Leszko den glädjen att se Peter, ty det var han, slå upp ögonen.

»Hur känner du dig, Peter?» frågade han slutligen.

Den tilltalade gjorde en rörelse, tydligen af förvåning. Efter flere försök att tala, stönade han:

»Hvar är jag, och hvem är det, som känner igen mig?»

»Jag, Leszko», svarade denne.

»Är jag då redan i Riga?»

»Nej, men icke långt derifrån. Krya till dig nu, så få vi prata om våra angelägenheter.»

Efter en stund var Peter så pass återställd, att han kunde sitta uppe. Sedan Leszko först berättat hvad som händt honom i Riga, sade Peter:

»Men, om de ana det försåt, som gömmas i slädarne?»

»Nej, det tror jag inte. När komma de?»

»Redan i morgon kunna de vara här.»

»Så tidigt!»

»Ja. Generalen och kungen vilja påskynda öfverrumplingen innan svenskarne hinna draga till sig förstärkningar.»

»Hvem anför slädarne?»

»Ingen. Hvar och en skall följa den förste, der befälet ligger.»

»Godt. I morgon bittida vilja vi ut för att möta dem. De taga väl denna vägen?»

»Ja, jag tror att de komma att tåga här tätt förbi.»

»Såå, då tror jag det är bäst, att vi kvarblifva här till dess de komma.»

»Ja, det är också min mening.»

Peters och Leszkos samtal hade vuxit ut på längden, så att det redan var inemot morgonen när de ändteligen lade sig för att njuta en kort hvila. Då Menschiruska derför vaknade ganska tidigt för att uträtta ett ärende i grannskapet, läste hon dörren om sig, under det hon muttrade för sig själf:

»Jag skall väl gömma dem, så att de inte springa bort under min frånvaro. Dessutom behöfva de nog sofva efter så stora ansträngningar.»

Sedan Robert Kling utsatt posterne, tio och tio, på så stort afstånd från hvarandra, att de lätt kunde ropa till hvarandra, skulle han själf utse den plats han ämnade intaga. Långe sökte han förgäfvnes efter något passande ställe och han hade en god stund ridit omkring utan att finna hvad han sökte, då Anders Kron mötte honom.

»Det fins en liten koja der borta», sade Anders. »Men om den är bebodd eller ej, det har jag inte kunnat se. Dörren är väl stängd och — — —.»

»Du har väl kunnat kika genom fönstret då?» inföll sergeanten.

»Ja, om den hade något fönster. Det sitter antagligen i taket och dit upp hade jag inte lust att

klättra. Taket ser ut att nätt och jemt kunna bära sin egen tyngd.»

»Om jag bara kunde få någon spaning på när slädarne komma», menade Robert Kling. »Det här blir en svår vakt för oss, det kan du lita på.»

»Ja, nog blir det så, men det är godt, att vi hafva de här väl fyllda.»

Med dessa ord tog han fram en ganska stor fält-flaska och räckte den välmenande åt sergeanten med ett:

»Drick! Det gör så godt och kännes ända ned i stortån. Drick nu, det räcker nog åt mig också.»

»Nej, min vän», svarade Robert Kling och gjorde en afböjande rörelse, »behåll du sjelf ditt bränvin. Jag har en lika stor flaska som du och lika väl försedd, det kan du lita på. Du behöfver allt ditt i den här kölden.»

Sedan Anders Kron tagit sig en bastant klunk, sade han:

»Vill inte sergeanten följa med och undersöka kojjan?»

»Inte nu, men sednare. Följ mig, så skola vi göra en liten färd inåt skogen.»

»Vi två?»

»Ja visst.»

»Men, om fiender lura der?»

»Så du pratar! Skulle inte du och jag vara lika goda som minst tio sachsare?»

»Jo, det förstås det, men — — —.»

»Inga *men*», befallde Robert. »Följ nu med och håll dina vapen i ordning om du är rädd.»

Anders Kron gaf sergeanten en bister sidoblick, men sade ingenting. Han rädd! Detta ord hade aldrig förut någon vågat säga honom så rakt upp i ansigtet. Hade ej Robert Kling varit hans förman, skulle han utan tvifvel ställt honom till ansvar för hvad han vågat yttra.

Efter nära nog en halftimmes kringströfvande i skogen, stego de båda ryttarne af sina hästar och bundo dem vid ett träd. De ville räta ut benen en

smula genom att taga sig en häftig promenad omkring den plats, der djuren voro bundna.

När de vid ett tillfälle aflägsnat sig vid pass tio alnar från platsen, ryckte Anders sergeanten häftigt i rocken och hviskade:

»Jag hör folk, som samtalar.»

»Det är väl några af de våra då.»

»Nej, jag urskiljer tydligt två fruntimmersröster.»

»Nu hör också jag dem», inföll sergeanten. De tyckas komma från snåret derborta.»

»Ja. Ska' vi försöka att lyssna till dem? Måhända ha de allt något viktigt att säga hvarandra.»

»Kör till. Men vi måste smyga ytterst försigtigt.»

Detta gjorde också de båda ryttarne. Framkomne till snåret upptäckte de en äldre gumma, som på en kälke drog en hög vindfälle, och en yngre, som ingenting hade att bära eller draga. Den äldre var Menschiruska och den yngre hennes grannqvinna, boende ej långt derifrån.

Robert Kling och Anders Kron skärpte sin hörsel och hvad de nu fingo höra, det slog dem med verklig häpnad.

»Säger du sant», utbrast den yngre gumman, »att sachsarne nalkas för att öfverrumpla staden?»

»Ja.»

»På hvad sätt?»

»På ett lika enkelt som finurligt sätt», utbrast Menschiruska skrattande. »En af deras generaler har fått lof af den der Dahlberg, som i evighet måtte få brinna i skärselden, att föra sina saker genom staden, för att ej behöfva taga en så lång omväg, förstår du. Ja, det är vackra saker. Tänk dig bara, en stor mängd slädar och i hvarje släde några grenadierer med full beväpning. När nu slädarne komma in i stadsporten, rusa grenadiererne upp, och nedhugga vaken och — —.»

»Men, dertill äro de väl för få», inföll den yngre gumman.

»Åh, var lugn, du; därför är nog sörjdt. Ett

stycke bakom slädarne kommer en trupp om åttio dragoner, som då spränga fram; så en större trupp och till slut hela sachsiska hären med konungen i spetsen. Husch, det ska' gå som en dans, att få in staden och köra bort de satans svenskarne. Men, nu måste jag gå för att se om — — —.»

»Vänta litet», envisades den yngre gumman och höll Menschiruska qvar, »af hvem har du fått den der underrättelsen?»

»Af Leszko!»

»Hvem är Leszko?»

»Han är god vän med min kusin, mäster Joseph på 'Spräckta kruset', och har i går flytt ur staden. Så kom det i natt en af de sachsiske generalernes tjänare för att smyga sig in i staden och han sade att slädarne skulle komma i dag på förmiddagen och köra förbi min koja. Farväl med dig. Du kan ju titta in till mig om en timme, så får också du se tåget.»

»Men de andra, hvar ä' de då?»

»De sofvo när jag gick ut i morgse. Jag låste dörren om dem, så att nog ä' de qvar.»

Efter dessa ord skiljdes de båda gummorna åt hvar sitt håll. Ingen af dem observerade vare sig lyssnarne eller hästarne.

»Hvilken upplysning!» utropade Robert Kling. »Nu är ingen tid att förlora. Skynda genast till de andra posterne och drag dem hitåt så att vi få en tillräcklig styrka här. Det är också bäst att du skickar ett bud in till staden efter lika många ryttare till, ifall sachsarne skulle göra allvarsamt motstånd.»

Sedan Anders Kron väl försvunnit, tog Robert med sig två ryttare och posterade dem på hvardera sidan om dörren till Menschiruskas bostad. Han gaf dem också sträng befallning, att utan förskoning nedskjuta hvar och en, som ville aflägsna sig från kojans.

Sedan han derpå träffat de första nödiga männen och stegen till sachsarnes mottagande, sade han belåtet för sig sjelf:

»Min faderlige vän, öfverste Wetz, skall ej behöfva skämmas om han tänker föreslå mig till befordran. Jaså, jag har den skurken Leszko också i mitt våld. Godt, nog skall han få sitt straff, både för sitt usla handlingssätt mot Peter Swiancza, och sitt förräderi mot oss.»

13.

Det var ganska långt lidet på morgonen, då Leszko vaknade. Förundrad satte han sig upp och gnuggade sina ögon, ty det var nära att äfven han ej kommit ihåg hvar han befann sig.

Efter några gnuggningar varseblef han Peter i motsatta vrån, men hur han koxade omkring, kunde han ej få sigte på Menschiruska. Slutligen upptäckte han att hennes bädd var tom.

Det var ganska svårt att få Peter vaken, men efter flere försök lyckades det.

»Hvad är det frågan om?» sporde han och reste sig upp. »Ä' slädarne redan här?»

»Nej, det tror jag inte», svarade Leszko, »men det är redan långt fram på morgonen och därför ha vi ej tid att lata oss längre.»

»Jaså», menade Peter och sprang upp. »Men», fortfor han och såg sig förvånad omkring: »Var det inte en käring här i går?»

»Jo, hon, som rår om stugan.»

»Hvar är hon nu?»

»Utgången förmodar jag. Jag var ej vaken när hon gick.»

Sedan Leszko gjort upp eld i den der och hvar bristfälliga spiseln, närmade han sig dörren, för att titta ut. Men hur han bände och bände, kunde han ej öppna.

Han och Peter betraktade hvarandra några ögonblick med halft förvånade, halft rädda blickar. Slutligen bröt Leszko tystnaden med dessa ord:

»Hvad kan meningen vara med det här spektaklet?»

»Ja, inte vet jag», svarade Peter. »Jag tyckte du sade, att du kände henne.»

»Har aldrig förut sett henne, men då hon sade att mästern Joseph på 'Spräckta kruset' är hennes kusin, så — — —.»

»Ha vi ändock blifvit lurade», afbröt Peter. »Sanna du mina ord, att hon ej är annat än spion åt svenskarne, och nu kanske hon redan är inne i staden för att hemta knektar att fånga oss.»

»Nej, tror hon det, så tror hon galet», menade Leszko och gaf med detsamma dörren en så kraftig spark, att det knakade i den.

»Så der ja», utbrast Peter. »Det behöfs inte många sådana sparkar, förrän vi äro fria. En till, så skall jag fortsätta sedan.»

Leszko stod just i begrepp, att gifva dörren en andra spark, när en ilsken röst hördes utifrån:

»Är det så ni löna min gästfrihet med att slå sönder min egendom!»

Dörren rycktes i detsamma upp och Menschiruskas ilska uppsyn tedde sig för Leszko och Peter. Den först nämnde tog nu till ordet:

»Var inte ledsen, mor lilla. Det är förlåtligt om vi trodde att ni — —.»

»Ja, hvad trodde ni?» fråste den gamla hexan lik en ilsken katt. »Ni trodde väl, att jag gått till staden för att öfverantvarda eder i svenskarnes händer. Ja, jag ser nog på edra snopna miner, att ni trodde det, men därför ha ni evinnerlig skam. Se så, lägg nu bara på mera ved; den är väl en smula sur, men det gör ingenting, den brinner nog ändå.»

Både Leszko och Peter voro så snopna öfver sitt förhastade omdöme om Menschiruska, att de ej kommo sig för, att svara henne. Stillatigande fullgjorde de alltså hennes befallning, att lägga mera ved på spiseln.

Puttrande för sig sjelf gick Menschiruska hit och dit i den trånga stugan och hur hon stökade omkring,

hade hon till slut hunnit sätta fram det lilla hon hade i matväg.

Hvarken Peter eller Leszko voro nu så kräsmagade, men hade de icke varit så medtagna af hunger, skulle de utan tvifvel lemnat matbitarne orörda. Nu höllo de likväl till godo dermed.

»Jag tyckte mig höra buller utanför», sade slutligen Peter.

»Åhnej», menade gumman, »det har du bara drömt om.»

»Nej, nu hör jag tydligt buller», inföll Leszko. »Det är kanske slädarne, som hunnit fram.»

»Jag skall se efter», inföll Menschiruska, och innan Peter och Leszko hunno stiga upp, var gumman redan vid dörren. Hon hann dock ej öppna den mer än till hälften, då hon med ett skrik tumlade tillbaka på samma gång som ett på ren svenska klart och tydligt framdundradt: »halt!» skallade emot henne.

Nu var det Leszkos och Peters tur att blekna. Den förstnämde hade sprungit upp och ryckt fram pistolen. Sedan den första bestörtningen var öfver, satte han vapnet mot gummans bröst och sade:

»Bekänn att det var du», i raseriet duade han henne, »som skaffat hit svenskarne medan vi sofvo. Bekänn det, gamla hexa!»

Menschiruska förlorade fattningen, men endast för några minuter. Förande vapnet åt sidan, svarade hon derefter med lugn ton:

»Du ljuger, Leszko, såsom du kallar dig. Jag var ute för att samla ved, och ej för att hemta några svenskar. Hur de kommit hit, det vet jag inte.»

Leszko, som insåg, att det här ej var lönt att bråka med gumman, stack in pistolen igen, samt närmade sig dörren, för att lyssna. Visserligen hörde han att det var två personer, som samtalade, men hvad de sade, det kunde han ej uppfatta.

»Nu är allt den sista villan värre än den första», tänkte han. »Råkar jag i svenskarnes händer, då är det ute med mig.»

»Om vi förhålla oss lugna, så kanske att vi få vara i fred», inföll nu Peter. »De kunna väl ej i evighet posta här utanför.»

»Men slädarne, menade Leszko, »hur skall det gå med dem, om — — —.»

»För dem kan du vara obekymrad», svarade Peter. »Generalen har nog ställt så till, att företaget inte kan misslyckas.»

Inemot en timme hade sålunda förflutit och lika fullt gingo posterne samtalande sin utstakade gång utanför stugan.

»Om vi skulle försöka att klättra upp på taket», inföll slutligen Leszko.

»För att genast bli nedskjutna som — — —.»

Den här afbrutna mening uttalades af Menschiruska, under det ett spefullt leende, som alldeles undgick Peter och Leszko, syntes kring hennes tunna nästan hvita läppar.

Orsaken till, att hennes mening blef så tvärt afbruten var det starka pinglande, som utifrån närmade sig allt tydligare.

Leszko och Peter betraktade hvarandra med både harmsna och bedröfvade blickar och öfver den först nämndes läppar kommo dessa ord:

»Nu komma slädarne.»

Utanför stugan hördes allt tydligare buller, spring och kommandoord. Derpå blef det tyst för en stund. Men slutligen började ett förfärligt oväsen, blandadt med svordomar på svenska och sachsiska.

Härunder hade Leszko åter närmat sig dörren. Efter en stunds besinnande vågade han glänta på densamma en smula. Intet varnande »halt» hördes nu och därför gläntade han ännu mera. Ja, det var tydligt, att några poster ej längre stodo utanför stugan.

»Kom nu», hviskade han till Peter. »Jag tycker att vägen är fri.»

Peter lät ej säga sig detta mer än en gång. I nästa sekund stod han vid Leszkos sida och sedan de lyssnat en stund öppnade de dörren så pass myc-

ket, att en i sender kunde tränga sig ut. Menschi-ruska brydde sig ej om att ens röra sig från stället; hon var ju hemma här, hon, och hade ej något skäl, hvarför hon skulle öfvergifva sin boning.

14.

För att så mycket lättare kunna öfverraska slä-darne och bemäktiga sig deras innehåll, hade Robert Kling posterat sin styrka på båda sidor om den skogs-väg, på hvilken slädarne troddes komma. Ingen skulle få skjuta ett enda skott; tillfångatagandet skulle nog kunna försiggå lika bra.

Under otålig väntan förgick sålunda en hel timme, som för svenskarne tycktes vara en hel evighet. Både hästar och menniskor fröso och de sistnämnde längtade af hjertans lust efter den afgörande stunden.

»Kanske att de tagit en annan väg», inföll Anders Kron betänkligt.

»Det finnes ingen annan», svarade Robert Kling.

»Jo bevars», svarade Anders. »Vintertiden gör man här på samma sätt som hemma i Sverige; man kör hvart det faller en in och der det är lättast att komma fram.»

»Ja, skulle så vara, så kunna vi nog hinna gen-skjuta dem ändå», menade Robert. »Dock tror jag inte att de afvika från den kosa, de en gång slagit in på.»

»Ja, det vore väl det», menade Anders. »En sådan fångst är värd mycket.»

»Jo, det kan du allt vara säker på», inföll ser-geanten och red ett stycke in bland träden. Han hade dock ej hunnit långt, förrän Anders kom sättande efter honom.

»Nu ha vi dem här», utbrast han ifrigt.

»Är du säker på det?»

»Ja.»

»Har du sett dem?»

»Nej, men vi kunna tydligt höra hästarnes pinglor. Hör ni ej sjelf dem?»

»Jo», svarade Robert sedan han lyssnat en stund.

»Nu hör också jag dem.»

Efter ett kort uppmuntringstal till sitt folk, placerade Robert halfva styrkan på hvar sin sida om vägen. Då han red fram och kommenderade halt, skulle alla de andra omgifva släden eller slädarne.

Länge dröjde det icke nu, förrän en stor släda, dragen af fyra i svett badande hästar, närmade sig. Den kördes af blott en person, som oafbrutet lät sin piska göra bekantskap med de arma uttröttade djurens länder och lår.

Då slädan var midt inuti den för körsvennen osynliga svenska truppen, red sergeanten hastigt fram, höjde sin pistol och kommenderade:

»Halt!»

Körsvennen höll på att i förskräckelsen ramla ned på snön. Han fann sig likväl inom några ögonblick och sade med spotsk ton:

»Hvarför antastas de slädar, som general Carlowitz erhållit fältmarskalken Dahlbergs tillåtelse att införa i staden?»

»Det får du veta sedan», menade Robert Kling.

»Hvad är det för saker i släden?»

»Generalens enskilda tillhörigheter.»

»Så-å», inföll Robert Kling försmädligt och fixerade sachsaren. »Men, det lyster mig verkligen, att skåda de der märkvärdiga sakerna.»

Sedan hela truppen omgifvit släden som med en ogenomtränglig mur, aftogs det öfre lagret, bestående af halm och gamla täcken.

»Ja, det var en lustig tingest, den der», utropade Anders Kron, då i detsamma ett rödbrusigt karlansigte stack fram.

»Åh, han har antagligen flere af den sorten», menade Robert Kling, »men vi skola nog befria honom

från de der kostliga sakerna. Fortsätt bara, pojkar. Gör någon af dem motstånd, så veta ni hvad ni ha att rätta er efter.»

Inom en kort stund hade sex grenadierer blifvit framdragna. I halmen hade de legat så varmt som i en bakugn, ju mera började de därför att frysa när de så oförhappandes kommo ut i kölden.

»Det gör mig ondt, att jag nödgats störa er hvila», sade Robert Kling gäckande till de förbluffade och försagde grenadiererne, som stodo der alldeles handfallne, utan att riktigt kunna få klart för sig hur allt hade tillgått, »men ni kunna vara säkra både till lif och lem, bara ni ej lyfta edra händer till motstånd.»

»Åh, det blir väl allt litet svårt», inföll Anders Kron och pekade på deras i slädan liggande vapen.

För att ej i förtid uppväcka misstro fördes slädan och fångarne ett stycke in i skogen, hvarefter ryttarne på nytt intogo sina platser för att invänta de andra fordonen.

Dessa kommo på kort afstånd från hvarandra och voro sex till antalet. Undersökningen försiggick alltjemt med samma raskhet och inom mindre än en timmes tid hade Robert Kling och hans raska bussar tillfångatagit de trettiosex grenadierer, som fått det vågsamma uppdraget, att bemäktiga sig den åsyftade stadsporten.

»Anders Kron», sade derefter sergeanten, »åt dig gifver jag uppdraget, att skyndsamt rida in till staden, söka upp fältmarskalken och omtala för honom hvad som skett. Jag kommer efter med slädarne och fångarne.»

Erik Dahlberg var ej god att handskas med under dessa dagar. Först jägtades han af oro öfver hvad general Carlowitz egentligen kunde föra i skölden, och sedan kom det föga välkomna uppträdet i klostret. Han var verkligen en smula gramse på Robert Kling, som ej kunnat låta abedissan stanna qvar och han

lade äfven för öfverste Wetz dessa sina föga vänliga känslor för den unge sergeanten tydligt i dagen. Öfversten hörde på honom en stund under fullkomlig tystnad, men slutligen brast honom tålmodet och han sade på sitt rättframma sätt:

»Äfven med fara att råka i samma fördömelse som sergeanten, så får jag öppet bekänna, att jag icke blott skulle gjort som han, utan äfven kört hela nunnepacket på porten och stängt kloster nätet.»

»Ni», utbrast Dahlberg och spände sina blickar i öfverstens ansigte.

»Ja, jag talar som jag tänker. Passar det inte bra in, så kan jag inte hjälpa det, ty jag här ej fått lära annat språk.»

»Men, ni vet ju hvilken uppståndelse händelsen väckt hos stadens katoliker!»

»Nå, än sedan då», inföll öfversten torrt. »Vi ha ju inte alls med deras uppståndelse att göra. Låt dem väsnas och skrika till dess de bli hesa, så tiga de väl.»

Detta buttert afgifna svar afväpnade fullkomligt Erik Dahlberg, som räckte öfversten sin hand, i det han sade:

»Ni är alldeles en krigsman af det skrot och korn, som jag tycker om. Låt oss nu vara vänner igen.»

»Ja, med ett vilkor», svarade öfverste Wetz.

»Jag kan ana det vilkoret», inföll Dahlberg leende, »och lofvar er här, att vägen till befördran skall stå er skyddsling lika fullt öppen nu som förr.»

»Godt», sade öfversten och tryckte fältmarskalkens hand, »då är jag nöjd.»

Dahlberg hade sagt sannt. Vid underrättelsen om Discordias bortförande till fästningen, råkade alla katolikernes sinnen i jäsning. En stor människohop samlades utanför Dahlbergs bostad och fordrade, än bedjande och än pockande, att abedissan skulle frigifvas.

Det hade varit fältmarskalkens mening, att frigifva henne utan några påminnelser, men då nu folkhoppen bestämdt och i pockande, till och med *hotande*

ordalag fordrade detta, då blef han vred och beslöt att visa den, att det var han, som ännu var herre i staden. Till den ändan beordrade han ett par rytteri-skvadroner att liksom af en händelse i sakta mak färdas gatan framåt. Öfverste Wetz tog i egen person befälet öfver sina gossar.

Då ropen och skriken hade nått sin höjdpunkt, förnams hästtramp och vapenskrammel från en nära Dahlbergs bostad gående tvärgata och innan menighetens hann sansa sig veko de två skvadronerne om hörnet.

Öfverste Wetz låtsade tydligt bli öfverraskad vid åsynen af det myckna folket. Sedan han gjort halt, red han för den skull ensam fram och sporde en välmående borgare, den han personligen kände, hvad orsaken kunde vara till den stora folkskockning han såg framför Dahlbergs bostad.

En rodnad af förlägenhet sprang upp på borgarens kinder. Han stammade några afbrutna meningar och drog sig derpå skyndsamt in i folkhoppen, hvarefter han armbågade sig ut åt en annan sida och ilade hem.

Och han var ej den ende, som förfor på detta sätt. Litet hvar började man inse det dåraktiga i sitt handlingssätt och när öfversten suttit der och tittat ej fullt en half timme, var gatan tom.

Då spelade ett skälmskt leende kring den buttre krigarens läppar och han sade till sin närmaste man:

»Jag är säker på, att inte ens fältmarskalken någonsin vunnit en så lätt seger.»

15.

Då folkmassan väl skingrat sig, begaf sig Dahlberg, blott i sällskap med sin adjutant, till det rum, der abedissan blifvit inhyst. Sträng var han och sträng visade han sig då han stod ansigte mot ansigte med den ömsom rodnande och ömsom bleknande Discordia.

»Jo, ni har genom edert oförstånd ställt till det vackert åt både er och mig», ljödo hans första ord. »Hur tror ni att detta skall sluta?»

Efter en stunds tystnad, hvarunder Dahlberg ej tog sina blickar ifrån henne, svarade Discordia i fanatisk ton:

»Jag lider gerna förföljelse för himmelens skull. Ju förr vinkar mig martyrkronan.»

Erik Dahlberg hade väntat sig detta svar. Han var också genast färdig med detta genmäle:

»Hvad martyrkronan beträffar, så torde ni få vara god och söka den annorstädes. Jag kan försäkra er, att ingen af mina svenskar skall vara nog artig att räcka er den.»

Vid dessa sarkastiska ord sprang en skarp rodnad upp på Discordias kinder. Hon ville tala, men ilskan förstummade hennes tunga.

»Min fru», fortsatte fältmarskalken och spände åter sina hvassa blickar i abedissans ansigte, »känner ni en person, som heter Leszko?»

Oaktadt Discordia gjorde allt, för att återfå lugnet, ville ej detta lyckas. Hon syntes orolig och drog sig för att svara.

»Jag märker att ni gör det», utbrast Dahlberg. »Det är samme person, som så lömskt öfverföll Peter Swiancza och som nu flytt härifrån, emedan han stämplar med sachsarne för att genom förräderi öfverlemnna staden till dem. Är det ej så?»

»Hur skall jag kunna veta det?» svarade abedissan undvikande.

»Jaså, ni vet det ej. Nå, vi få väl se. Enligt alla berättelser, syntes han och ni vara mycket bekanta och — — —.»

»Hvem har sagt det?» afbröt Discordia med en häftighet, som föreföll Dahlberg ännu mera misstänkt.

»Hvem? Jag vet ej, att jag behöfver förklara mig för er. Nog af, jag känner alldeles tillräckligt ställningen, för att — — —.»

Ett häftigt buller nere på gatan gjorde, att Dahl-

berg afbröt sin mening och gick fram till ett af fönstren. Han såg här soldater och civila springa om hvarandra och bäst han stod der upptäckte han också en ryttare, som sprängde fram på en löddrig häst och skrek till alla han mötte:

»Har ni sett till fältmarskalken?»

Utan att bevärdiga abedissan med ett enda ord, eller en enda blick, ilade Dahlberg ned och just som han trädde ut på trappan, sprängde ryttaren åter förbi, upprepande sina frågor med ängslig stämma.

Ryttaren var Anders Kron. Då han till slut fick syn på fältmarskalken, red han fram och omtalade raskt hvad som inträffat vid Menschiruskas koja.

»Ah, jag kunde ana det», mumlade Dahlberg för sig själf, under det han i sporrsträck red hem till sin bostad. Dit samlades inom en kort stund alla underbefälhafvarne. Adjutanter sprängde kring gatorna och snart läto larmklockorna höra sitt olycksbådande ljud.

»Himmelens Gud», utropade Gryphina och bleknade, nu få vi väl upplefva — — —.»

»Ja, det är larmklockan, som går», afbröt Peter Swiancza med lugn stämma. »Vi få stänga boden nu. Tag ned mitt gevär.»

»Du ämnar väl ej begifva dig ut i striden», inföll den unga flickan ängsligt.

»Jo, visst gör jag det», svarade Peter lugnt. »Tror du, att jag skulle vara sämre, än de andre borgarena?»

»Men, om du — —.»

»Se så, flicka», afbröt Peter allvarligt, »gör nu bara som jag säger.»

Suckande gick den unga flickan in i nästa rum och kom snart tillbaka med en präktig dubbelbössa, den Peter först noga synade och derefter laddade.

Under det han var sysselsatt härmed, tågade en trupp beväpnade borgare förbi. En af dem tittade in till Peter.

»Kommer du inte med?» sporde han ifrigt.

»Jo, så fort jag får stänga boden.»

Han och Gryphina höllo just på dermed, då en ryttare sprängde förbi.

»Det är Anders Kron», utropade hon. »Han tågade ut med Robert. Ack, om jag vågade att — —.»

Anders Kron hade redan varseblifvit den unga flickan. För att visa sig artig, höll han in springaren och sade:

»Skall helsa från sergeanten. Han har nyss upptäckt det förräderi, genom hvilket sachsarne ville öfverrumpla staden och har tagit deras förtraf till fångal!»

»Kommer han snart tillbaka?» sporde den unga flickan ifrigt.

»Ja, han är på marsch hitåt.»

Efter dessa ord gaf Anders hästen sporrarne och försvann lika hastigt som han kommit.

Nu var det en helt annan rörelse i staden än förut. Katoliker och lutheraner hade glömt sitt inbördes hat för det allmänna bästa. Alla lydde larmklockornas manande ljud, och inom kort kunde den käcke Erik Dahlberg räkna en anseelig skara, som med lif och blod varmt önskade, att kämpa för hus och hem. Denna syn ingjöt mod i den förut så bekymrade fältmarskalkens bröst, och han sade förtröstansfullt till öfverste Wetz, som red bredvid honom:

»Jag tror, att general Carlowitz skall få lång näsa hvad det lider.»

»Ja, längre än han någonsin förut haft och i framtiden kan komma att få», svarade öfversten.

Med rastlös ifver ordnade Dahlberg försvaret. Till den ändan vidtog han också en åtgärd, för hvilken han blifvit mycket klandrad, men som under närvarande förhållande var af behovvet påkallad. Han lät nemligen ur fästningen aflägsna alla till vapentjenst odugliga personer, på det att de ej skulle vara till hinder, samt gaf befallning om, att sätta eld på förstäderna, på det att sachsarne der inom ej skulle finna skydd och fast fot.

Då Leszko och Peter, generalens tjänare, trädde ut ur Menschiruskas boning, höll Robert Kling just på att tillfångataga den sista slädens lefvande innehåll.

»Lyckan tyckes vara med oss», utbrast Leszko. »Kom nu, så vika vi af åt venster. Kunnas vi bara uppnå skogsdungen der borta, så är vår räddning säker.»

»Nej, nej, inte ännu», menade Peter. »Vänta bara till dess — — —.»

»Vänta, vänta», afbröt Leszko otåligt. »Medan vi vänta här, går kanske det gynsamma tillfället förloradt. Vill du ej följa med nu, så går jag ensam, ty jag ämnar ej godvilligt låta taga mig till fånga.»

»Nå, så framåt då i den heliga jungfruns namn», utbrast Peter. »Det må nu gå hur som helst.»

Till en början tycktes lyckan gynna deras flykt. De hade redan hunnit halfväges fram till den åsyftade lilla skogsdungen, då allt med ens förändrades. Den nyckfulla lyckan vände sig med ens.

»De komma undan. Sätt efter dem!» skrek en af de ryttare, som kort förut stått på post utanför Menschiruskas koja.

»Hvilka?» sporde Robert ifrigt.

»Fångarne i stugan. De springa der borta, och om det lyckas dem att uppnå — — —.»

»Efter dem genast», ropade sergeanten. »Kunnas ni ej taga dem lefvande, så skjut ned dem.»

Två ryttare sprängde bort, så att snön yrde som ett moln omkring dem.

Men Leszko och Peter sprungo för lifvet. De hade nära nog vingar, så lätt flögo de fram öfver den frusna skaren. Men hästarne voro snabbare.

»Gif er godvilligt», ropade slutligen den främste ryttaren, »annars skjuta vi.»

Leszko och Peter fortsatte sitt lopp utan att svara. De hade ej ens tid att se sig tillbaka.

»Stanna», skrek nu den andre ryttaren och ryckte upp karbinen ur hölstret.

Ej heller nu åtlydde flyktingarne tillsägelsen. De tycktes vara stendöfva.

»Det är ej lönt att spilla flera ord på dem», utbrast den förste ryttaren. »Tag du korn på den till höger, så ta'r jag den till venster. Fyrl!»

Två skott föllo, men endast en kula råkade målet. Och detta mål var Peter. Genomborrad i ryggen föll han utan att gifva ett enda ljud ifrån sig ned på snön, som inom kort rödfärgades af hans blod.

Leszko hade ungefär femtio alnar igen, innan han kunde uppnå den skyddande skogen. Ryttarens kula hade snuddat vid hans ena arm.

»Död och afgrund!» skrek han till och vände sig om då han såg Peter falla. »Nog skall jag hämnas dig alltid!»

Med dessa ord höjde han pistolen. Men i detta afgörande ögonblick var han ej så säker på handen som när han gaf Chrobry det dödande skottet. Hans kula förfelade ryttaren, men träffade istället hästen midt i bringan. Det sårade djuret reste sig på bakbenen och afkastade ryttaren, som slungades ett par alnar ut på snön.

Men nu var också Leszkos vapen utan kula. Den andre ryttaren hade också under tiden kommit honom in på lifvet.

Hvad återstod nu att göra? Antingen att fortsätta flykten och riskera att, liksom Peter, få en kula i ryggen, eller att gifva sig fången?

Han valde det sista, ty hoppet, som sent öfvergifver en menniska, öfvergaf ej heller Leszko. Nog skulle det, förmodade han, komma något tillfälle för honom att fly undan i den villervalla, som nödvändigt måste råda i staden. Han gaf sig för den skull på råd och onåd och fördes tillbaka till ryttartruppen, hvarefter han tillsammans med de andra fångarne fingo göra en föga behaglig resa in till staden.

General Carlowitz och konung August hade skiljt sig ett stycke från den omgifning, som annars plägade omgifva den sist nämnde. Längre hade konungen betraktat generalen, och flerfaldiga gånger sett moln uppstiga på hans panna, men snart försvinna igen. Nyfiken att få veta hvilka känslor, som i dessa ögonblick besjälade honom, gjorde, att konungen hade gifvit Carlowitz ett tecken att vika åt sidan.

»Ni ser ej riktigt glad ut», påminde August.
»Hvad är det, som trycker er?»

»Ingenting, eders majestät», svarade generalen, men konungen märkte genast, att hans svar lät något besväradt. Han sporde för den skull, under det han allvarligt såg Carlowitz i ögonen:

»Säg mig uppriktigt, general, om ni fruktar en olycklig utgång på detta vårt företag?»

Det gick en stund om, innan Carlowitz svarade:

»Inte just det, men — — men — — —.»

»Tala rent ut. Kanske att vi skola uppgifva företaget och gå tillbaka?»

»Nej, nej», utbrast generalen ifrigt, »jag måste fram, äfven om aldrig så starka hinder reste sig i min väg.»

»Rätt så», menade konung August. »Nu känner jag igen er. Rätt så. Fram måste vi.»

»Men, om vi skulle stöta på motstånd, allvarligt motstånd?» var det nu generalens tur att fråga.

»Då storma vi, och dermed punkt», svarade konungen raskt.‡

Detta ingaf general Carlowitz något mera mod. Konungen och han redo derefter tillbaka till deras förra plats.

Men bäst som de invaggade sig i de ljufvaste förhoppningar om en lysande seger och just som Carlowitz i andanom njöt af att sitta som guvernör öfver Liffland, kom det oväntade slaget.

På löddriga hästar framsprängde ett par af de

förutskickade åttio dragonerne och frågade ifrigt efter general Carlowitz.

Sedan de blifvit förda till honom, sade den ene dragonen:

»Slädarne äro tagna och grenadiererne fångna.»

Om en bomb i detta ögonblick slagit ned och kreverat midt ibland dem, skulle den ej väckt så mycken förskräckelse och bestörtning som denna underrättelse. Både konungen och generalen voro en stund alldeles mållösa. Slutligen utbrast den sist nämnde:

»Det kan ej vara möjligt.»

»Jo», svarade dragonen med fast stämma. »Ingen enda har lyckats komma undan.»

»Men, hur kan ni då veta hvad som inträffat?»
sporde nu konung August.

Dragonen svarade:

»När vi kommo fram till en liten halft förfallen stuga, ej långt ifrån staden, påträffade vi en massa kringströdd halm och derefter en gammal qvinna, som berättade, att svenskarne haft en stark postering der. De hade lagt sig i bakhåll och tagit slädarne allt eftersom de hunno fram. Dessutom hittade vi ett stycke derifrån liket af generalens tjenare, Peter. En kula hade genomborrat honom i ryggen.»

General Carlowitz hade bleknat mer och mer allt eftersom dragonen berättade. När denne ändteligen slutade, sade Carlowitz, och vände sig till konungen:

»Det tyckes ändock ej vara omöjligt, att eröfra staden. Under den villervalla, som nu måste vara rådande der, är det tvertom sannolikt, att vi skola lyckas i vårt förehafvande. Eller hvad befaller eders majestät?»

Konung August svarade ej på en lång stund. Öfvervägde han kanske de svårigheter, han skulle få att bekämpa, om han belade staden?

Ja, han gjorde det verkligen till en början, men sedan tänkte han likasom Carlowitz, att det i öfverraskningens ögonblick kanske skulle lyckas honom att nå målet. Man tror så gerna det man *vill* tro, och

detta gjorde äfven konung August. Hans beslut var också genast fattadt. Sedan han tillsagt de båda dragonerne, att ej för någon omtala händelsen med slädarne, befallde han att tåget skulle försättas med större kraft.

Hela sachsiska hären störtade därför framåt, och alla trodde, att de inom några timmar skulle befinna sig inom Rigas murar.

Under den villervalla, som uppstått vid underrettelsen om sachsarnes annalkande, hade det lyckats abedissan Discordia, att smyga sig ut och fly i riktning mot klostret. Men, hon hade ej hunnit långt, förrän en af de poster, som bevakade det hus, der hon satt fången, varseblef henne. Först ropade han att hon skulle stanna, men när detta ej hade åsyftad verkan, lade han an. Skottet brann af och med ett anskri störtade den flyende abedissan till marken, der hon, träffad af kulan i bakre delen af hufvudet, snart utandades sin sista suck.

Detta inträffade just som Robert Kling med sina fångar vek om ett gathörn i närheten. Han igenkände genast Discordia, och, pekande på henne, sade han till Leszko:

»Der ser du hyad du har att vänta, förrädare!»

Leszko darrade som ett asplöf, men svarade ingenting.

På stadens förnämsta torg hade Erik Dahlberg tillsammans med de förnämste officerarne tagit plats. Härifrån utsände han de bud, som funnos påkallade.

En stor del af stadens befolkning hade också skockat sig der. Alla litade på Dahlberg och svenskarne. Bland kvinnorna stod Gryphina. När fältmarskalken varseblef henne, sade han:

»Hvem är den der vackra flickan?»

Det var till öfverste Wetz, som han ställde denna fråga.

»Hvilken flicka?» sporde öfversten.

Dahlberg utpekade Gryphina för honom.

»Ah», utbrast öfversten, »det är vår tappre ser-geants trolofvade.»

»Nå», sade Dahlberg leende», »då måste jag er-känna, att han har god smak.»

Under det sachsarne tågade fram mot de brinnande förstäderna och till sin harm och förvåning funno stadens försvarare redo, att möta dem på ett slående sätt, intågade Robert Kling på torget. Han red så nära Gryphina, att hon skulle kunnat vidröra hans häst, men han såg ändå icke henne.

Sedan Robert aflemnat sina fångar och redogjort för hvad som timat, sade fälsmarskalken högt, så att alla hörde det:

»Från och med denna stund har jag ej mera någon *sergeant*, utan en *fänrik* Kling, och», tillade han leende, »jag ser der borta två vackra ögon, som ej — — —.»

Dahlberg fick ej tala till punkt. Gryphina, som uppfattat allt, hade trängt sig fram och innan fältmarskalken hann tala till punkt, låg hon i den unge fänrikens armar.

Och allt detta måste Leszko åse. Han fick dock ej lång tid till besinning, ty Dahlbergs stämman ljud plötsligen så:

»Häng förrädaren.»

Inom några minuter var befallningen verkställd. Brottet hade fått sitt straff.

General Carlowitz hade ingenting för det listiga anslag, han påhittat. Med harmen i hjertat och snopen öfver sitt misslyckade försök, måste han draga sig tillbaka. Riga var räddadt för den gången.

Några dagar derefter stod ett muntert bröllop i det hus, som Dahlberg bebodde. Den gamle, men liflige fältmarskalken trådde sjelf dansen med den unga av skönhet och kärlek strålande bruden Gryphina, och en lyckligare brudgum än fänrik Kling kunde man också få leta efter.

Af trycket har utkommit:

Republiken och konungadömet,

innehållande:

Företal. — 1. Adeln. — 2. Soldaterna. — 3. Statstjennarne. — 4. Konungadyrkan. — 5. Kungslönen. — 6. Arfsrätten till tronen m. m. — 7. Lagarne. — 8. Skatterna. — 9. Den allmänna skolan. — 10. Riksdagen. — Tillägg.

Denna skrift är egnad att ådraga sig mycket stor uppmärksamhet. — Arbetet afser, liksom »Presternas Historia», att vinna stor spridning och förtjenar äfven sådan på grund af sitt innehåll.

Mot insändande af *en krona* i postanvisning till *Stockholms Veckoblads Expedition*, sändes ett exemplar af boken i korsband till beställaren, enligt af denne uppgifven postadress.

Obs. Endast mot kontant likvid, ej mot postförskott.

Af trycket har utkommit:

Iakttagelser och råd tillegnade qvinnoslägtet, i anledning af dess fysiska svaghet och sjuklighet.

Af *Agni Tric.*

En bok för hvarje tänkande qvinna.

Boken kan requireras pr kontant hos *Allmänna Annonsbyrån i Stockholm*. Pris 50 öre, inberäknadt frakt. Frimärken tagas i likvid.

Af trycket har utkommit:

Handbok för Nämndemän

af

N. J. Thunblad,

Kyrkoherde i Munsö.

Boken kan requireras hos *Allmänna Annonsbyrån, Stockholm*.

Pris: 70 öre. Frimärken tagas i likvid.

1001851278

